

Gəncədə 7 yaşlı uşaq anasının gözü qarşısında çayda batdı
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 2 iyul 2019-cu il Çərşənbə axşamı № 138 (7308) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Kəlbəcərin icra başçısının bahalı avtomobil arzusu qalmaqla yaratdı

Maliyyə Nazirliyi məsələyə dair açıqlama yaydı; RİH tənqidlərdən sonra 221 minlik maşın almaqdan imtina etdi
yazısı səh.7-də

Bakıda növbəti beynəlxalq tədbir - 180 ölkənin nümayəndəsi paytaxtımızdadır
yazısı səh.4-də

Qarabağda artan barıt qoxusu, itirilən sülh şansları
yazısı səh.11-də

BQXK kəlbəcərli girovlardan xəbər gətirib
yazısı səh.4-də

Azərbaycanın general-polkovnikləri - siyahı
yazısı səh.3-də

Babacan-Gül-Davudoğlu triosu Türkiyəyə nə vəd edir - çarpaz baxışlar...
yazısı səh.9-də

“Generalların diqqət çəkəcək addımlar atması üçün müəyyən zaman lazımdır” - Elman Nəsirov
yazısı səh.3-də

ABŞ-ın İran planlarında Azərbaycan - nələrə hazır olmalı...
yazısı səh.10-də

Havaların kəskin dəyişməsinin aqrar sektora təhlükəsi
yazısı səh.13-də

“Cənubi Qafqaz ölkələri Rusiya orbitindən uzaqlaşır” - ekspert
yazısı səh.12-də

Amerikaya qarşı dörd nəhəngin ittifaqı
yazısı səh.14-də

İSMƏT ABBASOV DÖVLƏTİN 100 MİLYONLARINI

BELƏ TALAYIB - KORRUPSIYA SXEMİ

Sabiq nazirin büdcə vəsaitlərini mənimsəmə yolları haqda yeni bilgiler; onun “Aqrolizing” vasitəsilə ələ keçirdiyi dövlət vəsaitlərinin bir qismi haqda məlumatlar yayılıb; Kənd Təsərrüfatı Nazirliyini elə dağıdıb ki...

“Rusiya bu dəfə müharibəyə qarışmayacaq...” - İrəvanın qorxulu röyası

Moskva-Ankara əməkdaşlığı dərinləşdikcə işğalçı ölkədə müharibə təlaş artır; Rusiya səfirinin ardınca rusiyalı politoloq da erməniləri məyus etdi: “Moskva Bakını buna məcbur edə bilməz...”
yazısı səh.8-də

Hulusi Kılıç: “Mənim yanımda heç kim Azərbaycan əleyhinə danışa bilməz”

yazısı səh.6-də

Putinin “liberalizm bitdi” iddiasına sərt reaksiyalar

yazısı səh.12-də

Vilayət Eyvazov Polis günü münasibətilə şəxsi heyəti təbrik edib

yazısı səh.2-də

Qəbələdə yol tikintisinə 12,7 milyon manat ayrılıb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Qəbələ rayonunun Böyük Əmili-Bılıx-Əmirvan avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

APA-nın xəbərinə görə, sərəncamla on min nəfər əhəlinin yaşadığı 11 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Böyük Əmili-Bılıx-Əmirvan avtomobil yolunun tikintisi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin 12,7 milyon manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılıb.

Maliyyə Nazirliyinə sərəncamda göstərilən məbləğdə maliyyələşməni, Nazirlər Kabinetinə isə bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etmək tapşırılıb.

Avropa Şurası Azərbaycanın məhkəmə sisteminə 915 min avro ayırdı

Bakıda "Azərbaycanda məhkəmə sisteminin səmərəliliyinin və keyfiyyətinin artırılması" adlı yeni layihənin təqdimatı olacaq. "Report" xəbər verir ki, layihə Avropa Şurası Yaxşı İdarəçilik üçün Tərəfdaşlıq II (PGG II) çərçivəsində Avropa İttifaqının və Avropa Şurasının Birgə Proqramı əsasında həyata keçiriləcək.

Layihənin ümumi büdcəsi 915 000 avrodur. Layihə Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Avropa Komissiyası (CEPEJ) tərəfindən reallaşdırılacaq.

Layihənin ümumi məqsədləri CEPEJ-in alətlərinin milli səviyyədə tətbiqi yolu ilə Azərbaycan məhkəmələrinin işinin səmərəliliyini və keyfiyyətini artırmaq və məhkəmə qərarlarının icrası sisteminin hüquqi və institusional cəhətdən modernləşdirilməsi, eyni zamanda icra prosedurlarında iştirak edən qurumların potensialının gücləndirilməsi vasitəsilə qərarların icrasını təkmilləşdirməkdir.

Proqram 2021-ci il avqustun 31-dək davam edəcək.

Ana südü ilə qidalanma səviyyəsi Belqradada müzakirə edildi

Iyulun 1-də Serbiyanın paytaxtı Belqradada ana südü ilə qidalanmaya həsr olunmuş beynəlxalq tədbir başlayıb. Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat katibi Pərviz Abubəkirov virtualaz.org-a bildirib ki, tədbirə Azərbaycandan da nümayəndə heyəti qatılıb. İyulun 5-dək davam edəcək tədbirdə hər bir uşağın lazımı qidalanma hüququna malik olduğu əsas müzakirə mövzudur.

Bəsləyici pəhrizlər uşaqların inkişafına kömək edir, beynin inkişafına təkan verir, tədris potensialını gücləndirir, məhsuldarlığı artırır. Körpələr və erkən yaşlı uşaqların ana südü ilə qidalanması lazımı artımın təmin olunması və inkişafı üçün həlledicidir, eyni zamanda yoluxucu xəstəliklərin inkişaf riskinin azaldılması üçün, həm ana, həm də uşaq üçün bu çox önəmlidir. Bölgədə hələ də 12 faizdən artıq uşaq erkən yaşda artım ləngiməsindən, bəzi ölkələrdə isə 25 faizdən çox uşaq anemiyadan əziyyət çəkir. İkili yüklü ərzaq Avropa və Mərkəzi Asiyada həyatın ilk illərində başlayır və ömrünün ikinci onillik ərzində pisləşir. Bu o deməkdir ki, hər il doğulan uşaqların 4,3 milyonu uşaq həyatının ilk 6 ayı ərzində optimal qidalanmadan məhrum olur. Piyələnmə və artıq çəkinin sürətlə artan göstəricilərini nəzərə alaraq, regionda belə nəticə çıxarmaq olar ki, həyatın erkən illəri ərzində lazımcıca bəslənməmə azyaşlı uşaqların erkən yaşdan sağlamlığına mənfi təsir göstərir. Market qida əvəzicilərinə qarşı yalnız ana südü bütün dünyada əsas maneələrdən biridir.

Tədbir iştirakçı ölkələrə körpələr və erkən yaşlı uşaqları qidalandırmaya üçün optimal metodların təşviqi və qorunması, monitoring və milli normativ aktların tətbiqi və icrası məqsətlərinin həyata keçirilməsinə, eyni zamanda bu xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması üçün yol xəritəsinin müəyyənləşdirilməsinə kömək edəcək.

DTX-nin hərbi hissəsində müddətli həqiqi hərbi xidmət qulluqçularının ehtiyata buraxılması mərasimi keçirildi

"Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının 2019-cu il iyulun 1-dən 30-dək müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılması və müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması haqqında" Prezident İlham Əliyevin 2019-cu il 3 iyun tarixli Sərəncamına uyğun olaraq Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin N saylı hərbi hissəsində müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının ehtiyata buraxılması mərasimi keçirilib.

AzərTAc xəbər verir ki, mərasimdə Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva iştirak edib.

Mərasim əsgərlərin meydana gəlməsi ilə başladı.

Sonra döyüş bayrağı meydana gətirildi.

Xidməti vəzifələrin icrası zamanı fərqlənən əsgərlərə Fəxri Fərman, xatirə hədiyyələri və valideynlərinə təşəkkür məktubları təqdim olundu.

Bu günün Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Əlahiddə Alayının şəxsi heyəti üçün əlamətdar gün olduğunu deyən Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi Əli Nağıyev həqiqi hərbi xidməti başa vuran əsgərləri və onların valideynlərinə təbrik etdi, hərbi xidmət zamanı əsgərlərin hərbin sirlərinə dərindən yiyələndiklərini vurğuladı. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində Silahlı Qüvvələ-

rin bütün qoşun növlərində olduğu kimi, bu hərbi hissədə də xidmətin yüksək tələblər səviyyəsində təşkili üçün hər tərəfli şəraitin yaradıldığını bildirdi.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Ulu Öndərin yadigarı olmaqla Azərbaycan dövlətçiliyinin qorunması üçün xüsusi önəm daşdığını bildiren xidmət rəisi Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi uğurlu daxili və xarici siyasət nəticəsində əldə olunan nailiyyətlərdən danışdı. Qeyd

etdi ki, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin əmri ilə Azərbaycan Ordusu işğal altındakı torpaqların azad edilməsi uğrunda döyüşə hər an hazırdır.

Sonra dövlət himni səsləndirildi.

Ardınca şəxsi heyət tənənəli marşla tribunanın önündən keçdi.

Sonra Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva tədbirdə iştirak edən valideynlərlə görüşdü, onlarla söhbət edib.

Gəncədə 7 yaşlı uşaq anasının gözü qarşısında çayda batdı

Gəncədə azyaşlı oğlan çayda batıb. APA-nın yerli bürosunun verdiyi xəbərə görə, hadisə iyulun 1-də baş verib. 4 yaşlı Səfərli Hüseyn Nürəli oğlu anasının əlindən qaçaraq çaya yıxılıb. Nəticədə azyaşlı çayda batıb.

APA-nın Fövqəladə Hal Nazirliyinin saytına istina-

da naməlum şəraitdə Gəncəçay çayına düşən, 2012-ci il təvəllüdü Səfərli Hüseyn Nuru oğlunun axtarışları başa çatıb.

H.Səfərlinin meyiti Gəncə Regional Mərkəzinin xilasediciləri tərəfindən tapılaraq sudan çıxarılıb və aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

"Polis hər zaman vəzifə borcuna sadıq qalaraq ona bəslənən inam və etimadı doğruldu" - Vilayət Eyvazov

Daxili işlər naziri Vilayət Eyvazov Polis günü münasibətilə şəxsi heyəti təbrik edib.

Təbrikdə deyilir: "Hörmətli həmkarlar!

Yarandığı gündən şərəfli bir yol keçən Azərbaycan polisi bütün tarixi dövrlərdə Vətənə və xalqa ləyaqətlə xidmət etmiş, ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında formalaşmış, mətinləşmiş, dövlətin əsas dayaqlarından birinə çevrilib.

Bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-əlləri cənab İlham Əliyevin əvəzsiz diqqət və qayğısı sayəsində davamlı inkişafda olan daxili işlər orqanları ölkədə cinayətkarlığa, onun transmilli növlərinə qarşı mübarizədə, asayişin və təhlükəsizliyin təmin olunmasında önəmli xidmətləri ilə seçilir. Eyni zamanda vətəndaşların qanuni mənafelərinin, hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində üzərinə düşən funksiyaları peşəkarlıqla yerinə yetirir və hər zaman vəzifə borcuna sadıq qalaraq ona bəslənən inam və etimadı doğruldu. Möhtərəm Prezident tərəfindən bu peşə bayramı ərfəsində şəxsi heyətin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və xidmətdə fərqlənən bir qrup əməkdaşın dövlət mükafatlarına layiq görülmesi barədə qəbul etdiyi qərarlar hər birinizin gərgin əməyinə verilən ali qiymətin əyani təsdiqidir.

Əminəm ki, milli maraqları, dövlətçilik mənafelərini də im uca tutan daxili işlər orqanları Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin ölkəmizin davamlı inkişafı naminə həyata keçirdiyi mühüm tədbirlərə, vətəndaşlarımızın təhlükəsiz həyatının, asayişinin qorunması işinə bundan sonra da layiqli töhfələr verəcəkdir.

Polis günü münasibətilə bütün şəxsi heyəti, veteranlarımızı, torpaqlarımızın müdafiəsi uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalmış və xidməti borcunu yerinə yetirərək həlak olmuş əməkdaşlarımızın ailə üzvlərini ürəkəndə təbrik edir, möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, səadət, çətin, lakin çox şərəfli xidmətinizdə yeni-yeni uğurlar arzulayıram! Bayramınız mübarək!"

Azərbaycanın general-polkovnikləri

Ordu generalına bərabər ali xüsusi rütbə cəmi bir nəfərdədir

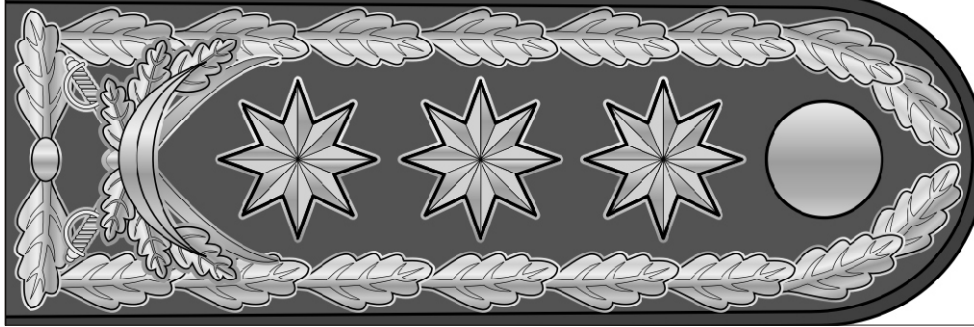
Ötən həftə Prezident İlham Əliyev yeni daxili işlər naziri Vilayət Eyvazova general-polkovnik ali hərbi rütbəsinin verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. Bununla da Vilayət Eyvazov bu rütbəni daşıyan şəxslərin sırasına daxil olub.

Bəs qanuna görə, Azərbaycanda silahlı qüvvələrdə və hüquq-mühafizə orqanlarında ən yüksək rütbə hansıdır və neçə nəfər general-polkovnik var?

Azərbaycanın "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Qanununa görə, Silahlı Qüvvələrdə bu hərbi rütbələr müəyyən olunur: əsgər (kursant); baş əsgər; kiçik çavuş; çavuş; baş çavuş; kiçik gizir; gizir; baş gizir; kiçik leytenant; leytenant; baş leytenant; kapitan; mayor; polkovnik-leytenant; polkovnik; general-mayor; general-leytenant; general-polkovnik; ordu generalı. Ən yüksək rütbə olan ordu generalı rütbəsi indiyədək heç bir hərbi qulluqçuya verilməyib.

Hərbi Dəniz Qüvvələrində ordu generalı rütbəsinə bərabər rütbə admiral rütbəsidir. Bu rütbəni də alan olmayıb.

Prokurorluq və ədliyyə or-

qanlarında tətbiq olunan həqiqi dövlət ədliyyə müşaviri rütbəsi ordu generalı rütbəsinə bərabərdir. Həqiqi dövlət ədliyyə müşaviri rütbəsi indiyə qədər iki nəfərə verilib. 1992-ci il oktyabrın 16-da baş prokuror İxtiyar Şirinov həqiqi dövlət ədliyyə müşaviri rütbəsinə layiq görüldü. Ancaq 1993-cü il sentyabrın 14-də İxtiyar Şirinov həmin rütbədən məhrum edildi.

1993-cü il noyabrın 9-da Milli Məclisin qərarı ilə baş prokuror Əli Ömərov həqiqi dövlət ədliyyə müşaviri rütbəsi alıb. Hazırda pensiyada olan Əli Ömərov Azərbaycanda yeganə həqiqi dövlət ədliyyə müşaviri-ordu generalıdır.

Ölkənin baş prokuroru Za-

kir Qaralovun və ədliyyə naziri Fikrət Məmmədovun I dərəcəli dövlət ədliyyə müşaviri (general-polkovnik) ali xüsusi rütbələri var.

Müdafiə naziri Zakir Həsənov, Silahlı Qüvvələrin Baş Qərargah rəisi Nəcməddin Sadıqov, Dövlət Təhlükəsizlik Şurasının katibi Ramil Usubov, fəvqəladə hallar naziri Kəmaləddin Heydərov, müdafiə sənayesi naziri Mədət Quliyev, Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi Elçin Quliyev, Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin rəisi Vaqif Axundov, onun birinci müavini Bəylər Eyyubov general-polkovnik rütbəsi daşıyırlar.

Böyük Vətən müharibəsi veteranı, Respublika Veteran-

lar Təşkilatının sədri Tofiq Ağahüseynov da general-polkovnik rütbəsi daşıyır. O, SSRİ Silahlı Qüvvələrində general-polkovnik rütbəsi alan ilk azərbaycanlıdır.

Sabiqlərdən isə keçmiş müdafiə naziri Səfər Əbiyev general-polkovnikdir, Dövlət Gömrük Komitəsinin keçmiş sədri Aydın Əliyev gömrük xidməti general-polkovniki, sabiq vergilər naziri Fazil Məmmədov I dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri- general-polkovnik sayılır.

Keçmiş milli təhlükəsizlik nazirləri Namiq Abbasov və Eldar Mahmudov da general-polkovnik rütbəsi daşıyırlar.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Tender istidir, birini də sən yap...

Samir SARI

Deyir, insanın öz-özünə elədiyini el yığıla, ona edə bilməz. Mühəqqəq belədir. Az yaşınız yoxdur, siz də görmüsünüz ki, rəqiblər, düşmənlər ha birləşir, qaya kimi yerində durmuş adama bata bilmirlər. Amma elə ki, həmin qaya öz təşəbbüsü ilə nəyə görə yerindən tərpənir, dığrəmb gedir dərənin dibinə.

Kəlbəcərin başçısına deyən gerek idi, 200 min manatlıq maşın nəyinə lazımdır, sən sələflərin 10 min manatlıq "UAZ"-da gəzmirdimi?

Yaxşı, deyək ki, Kəlbəcər yoxdur, dağ başında, dərə dibində yerləşən kəndlərə getmək lazım deyil, demək, "UAZ"-a (və ya onun müasir variantı "Gelandevagen") da ehtiyac qalmayıb, sən də get 30-40 min manatlıq sedan tipli bir maşın al, sür, getsin. Vallahi, o qiymətə elə maşınlar var ki, görənlərin ağızı açıq qalır.

Bunu da keçdik, bahalı maşın istəyirsən, yaxşı edirsən, kimin oğlundan əsikksən, adam göndər, soraqlasınlar, ax-tarsınlar, tapsınlar, ta tender elan etmək nədir?

Bahalı maşın üçün tender elan etmək "ay camaat, mən sosial şəbəkədə hoydu-hoyduya götürürəm" deməkdir.

Zatən, ortalıq qarışıq idi. Sosial şəbəkə fəalları Zamirə Hacıyevanın Londonda küləyə sovurduğu milyonları yerdən kürüyüb hesablaşmaqla məşğul idilər ki, 2 milyonluq saat söhbəti çıxdı, onun hansı pullarla alındığını öyrəniş başa çatdırmamış, indi də ortalığa 200 minlik maşın vəqəsi girib.

İmkan verin, insanların baş-qulağı birçə həftə dinc olsun. Yoxsa xalqda belə bir qənaət hasil olub ki, məmurlar tuşdu-tuşunnan büdcəni dağıdırlar, kim fərasətlidir, daha çox qamarlayır, çırpışdırır.

İndi kimsə mütləq deyəcək ki, adam o boyda vəzifənin yiyəsidir, piyada gəzsinmi?

Sanki 200 minlik maşında gəzməyin antitezi piyada gəzməkdir...

Yox, piyada gəzməsin, yuxarıda ərz elədiyimiz kimi, daha təvəzökar avtomobil növlərinin birində gəzsin. İndi heç kim Kərimin boz ürgəsində, yəni atda, köhləndə gəzmir.

Amma bir komitə sədri maaşının yarısını müdafiə fonduna bağışlayırsa və başqası gedib ən bahalı maşından yapışsın, ianə vermək jestinin bir mənası qalmır. Camaat boğazından kəsib fondlara ianə verəcək, kimsə də 50 minlik maşında gəzmək yerinə 200 minlik maşın seçəcək. Sən də 150 min qənaət eləsən, pis olarmı, oğlu? Amma yox, adam görür ki, tender istidir, deyir, birini də mən yapım.

Azdan-çoxdan dünyadan xəbərimiz var, belə şeylər yalnız bizim kimi ölkələrdə olur. Avropada elə ölkələr var ki, nazirləri, hətta baş nazirləri bizim ölkənin adı MKİS rəsinin mindiyi maşında gəzmir.

Məsələn, Uruqvayda Xose Mujika adlı bir prezident vardı (indi də var, Allah ömür versin, sadəcə, indi-eks-prezidentdir), 40 il əvvəl buraxılmış köhnə maşında gəzirdi. Yaxınları deyirmiş, a Xose, gəl, bu maşını nəhayət, dəyişək. Cənab Mujika da deyirmiş, yox, dövlətə zərər olar, özümün də pulum yoxdur, nəylə dəyişirəm, həm də nə gerek var, ayağımı yerdən götürür, bəsdir.

Vaxt gələcək, o maşının 1 milyon qiyməti olacaq. Çünki onu dünyanın ən gözütöx tarixi şəxsiyyəti minib.

Yaxud İngiltərədə bir milyarder var (hər dəfə adı yadımdan çıxır), gənc vaxtı qafanı kommunizmə necə qapdınsa, kompartiya üzvü olub, "Niva" maşınları çıxandan bəri yalnız "Niva"da gəzir. Adam istəyə "Aerobus", 200 metrlik yaxta, hətta lüks maşınlar buraxan zavod ala bilər, amma almır, bizim Sulutəpə uşaqları kimi "Niva" sürür. Əlbəttə, o, bu maşında rep oxuda-oxuda avtoxuliqanlıq eləmir, sadəcə, dünyaya göstərmək istəyir ki, adamın milyardları olsa da, sadəcə yaşaya bilər.

Bu baxımdan Kəlbəcərin başçısı gerek özünü londonlu milyarder kimi aparaydı, bir az sadə, təvəzökar olaydı. Özü də bədən tərbiyəsi müəllimidir, sağlam adamdır (hərçənd deyilənə görə, səhətindəki problemlərlə əlaqədar hərbi xidmətdə olmayıb), bir az qəlbi maşında gəzse, ona heç nə olmaz.

Gerek Maliyyə Nazirliyi də belə şeylərə fikir versin. Təkcə bahalı xidməti maşınlar tədarük edilməsi ənənəsinə son qoyulsa, dövlət büdcəsinə bir neçə xaral artıq pul girər, onu da camaatın dərdinə-oduna xərcləmək olar. Qoy məmurun yumşaq yeri bir az bərkisin, nə olacaq, əvəzində camaatın da onlara qarşı ürəyi yumşalar.

İyunun 20-də dövlət başçısının sərəncamı ilə daxili işlər naziri Ramil Usubov bu vəzifədən azad edilərək, Prezident yanında Təhlükəsizlik Şurasının katibi, onun birinci müavini Vilayət Eyvazov isə daxili işlər naziri təyin edildi.

Digər sərəncamla Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin rəisi Mədət Quliyev müdafiə sənayesi naziri postuna getirildi. DTX rəisi postuna Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəis müavini Əli Nağıyev təyin olundu.

Bu dəyişikliklərin üzərindən artıq 10 gün ötür.

Artıq yeni kadrlar bəzi qərarlar qəbul etməyə başlayıblar. Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin Aparat rəhbəri Üzeyir İsmayılov vəzifəsindən azad olunub.

Bununla bağlı müdafiə sənayesi naziri Mədət Quliyev müvafiq əmr imzalayıb.

Digər əmrə Şahin Əliyev Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin Aparat rəhbəri təyin edilib. O, əvvəllər başqa dövlət qurumunda işləyib.

Bundan əlavə, prezident İlham Əliyev V.Eyvazovla bağlı sərəncam imzalayıb. Sərəncamla yeni DİN rəhbərinə general-polkovnik ali hərbi rütbəsi verilib. Ölkə başçısının digər sərəncamı Ə.Nağıyevlə bağlıdır. Ona general-leytenant ali hərbi rütbəsi verilib.

10 gün əvvəlki təyinatlarla bağlı fikir və müşahidələrini bölüşən **YAP-çı deputat Elman Nəsirov** "Yeni Müsavat"a açıqlamasında tezliklə yeni vəzifə sahiblərinin ciddi qərarlar qəbul edəcəklərini söylədi: "Cənab prezident İlham Əliyev ölkədə islahatların dərinləşdirilməsi kursuna sadiqdir. Bu istiqamətdə çox ciddi addımlar atılır. Bunlar sosial, siyasi və idarəçilik sistemini əhatə edən addımlardır. İdarəetmə sahəsində ölkə rəhbəri hər zaman önəmli qə-

"Yeni təyinat alan generallar ciddi qərarlar qəbul edəcək"

Prezidentin 10 gün öncəki təyinatlarına deputatın şərh; **Elman Nəsirov**: "Generalların diqqət çəkəcək addımlar atması üçün müəyyən zaman lazımdır"

rarlar verib. Bu proses daha da intensivləşib. Daxili işlər naziri, general-polkovnik, çox hörmətli Ramil Usubovun Təhlükəsizlik Şurasının katibi təyin edilməsi, Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin rəhbəri, general Mədət Quliyevin müdafiə sənayesi rəhbəri olması, bundan savayı Daxili İşlər Nazirliyinə Vilayət Eyvazovun rəhbər gətirilməsi, DTX-yə Əli Nağıyevin rəis təyin olunması çox müsbət qərarlar oldu. Adını çəkdiyimiz bu şəxslər uğurlu generallardır, öz sahələrinin peşəkartlarıdır. Bu birmənalıdır. 4 ismin də adı gələndə hər kəs bilir ki, bunlar peşəkar kadrlardır. Onlar böyük məktəb keçiblər. Bu yerdəyişmələr nəticə etibarı ilə onların təyin olun-

duqları sahələrə yeni nəfəs verəcək. Həmin sahələrdə çox ciddi nəticələr əldə olunacaq. Çünki burada söhbət peşəkarlardan gedir. Bu peşəkartlar həm dövlətə sədaqətləri ilə özlərini sübut ediblər, həm də onlar yaradıcı insanlardır. Artıq təyinatlardan 10 gün ötür. Onlar hazırda tapşırılmış yeni vəzifələri ilə bağlı müvafiq addımları atırlar. Hesab edirəm ki, diqqət çəkəcək addımları atmaq üçün müəyyən zaman lazımdır. İndiki pauza sıradan deyil, strateji paUZadır. Yeni onlar artıq yeni tapşırılan sahədə məsulyyətlərindən və səlahiyyətlərindən irəli gələrək proseslərə tam müdaxilə edirlər. Yəqin ki, bir müddətdən sonra bu sa-

hələrdə ciddi dəyişikliklərin şahidi olacağıq. Çünki bu kadrların elmi bilikləri, peşəkartlıqları və digər xüsusiyyətləri buna tam imkan verir. Hesab edirəm ki, bu sahələr üzrə tələm-tələsik nələrsə gözləmək düzgün deyil. Yalnız bir müddətdən onların hər biri sahələri üzrə hər kəsin diqqətini çəkəcək addımlar atacaqlar. Bu addımlar isə nəticə etibarilə Azərbaycanın həm müdafiə sənayesinin, həm milli təhlükəsizlik sisteminin, həm də ictimai asayişin möhkəmləndirilməsinə xidmət edəcək. Buna qətiyyətlə şübhəm yoxdur. Xüsusilə general-polkovnik Ramil Usubovun böyük idarəçilik təcrübəsinin olduğunu deməliyəm. Bu nöqtəy-nəzərdən o, Təhlükəsizlik Şurasının katibi kimi vəzifəsində bilik və bacarığından məharətlə istifadə edəcək. Onun üzərinə düşən vəzifələri yerinə yetirməsi üçün şəxsi keyfiyyətləri mühüm rol oynayır. Bütövlükdə bu təyinatlar cəmiyyətdə də müsbət qarşılanıb. Hər kəsdə bir əminlik var ki, hüquq-mühafizə sistemində, milli təhlükəsizlik sahəsində, milli müdafiə sənayesində yeni bir mərhələnin şahidi olacağıq".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Bakıda növbəti beynəlxalq tədbir - 180 ölkənin nümayəndəsi paytaxtımızdadır

İyulun 10-na qədər davam edəcək sessiyada ümumilikdə xarici ölkələrdən 2500-dək nümayəndə iştirak edəcək

qu əldə edib. Azərbaycan üçün mühüm əhəmiyyətə malik belə bir qərarın qəbul olunması ölkəmizin UNESCO ilə tərəfdaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyədə inkişaf etdiyini göstərir. Prezident İlham Əliyev iyunun 30-dan iyulun 10-dək davam edəcək sessiyanın Bakıda layiqincə keçirilməsini təmin etmək məqsədilə müvafiq sərəncam imzalayıb. Bununla da UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının Bakıda yüksək səviyyədə keçirilməsi təşkil olunub.

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"
Fotolar müəllifindir

Bakı Konqres Mərkəzində UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyası öz işini davam etdirib. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, iyunun 30-da Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının açılış mərasimi keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, UNESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyeva mərasimdə iştirak edib.

Sessiya iştirakçıları salamlayan Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, UNESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyeva bu cür mühüm toplantıya qəbul etməyin böyük şərəf olduğunu deyib. Mehriban Əliyeva ölkəmizlə bu təşkilat arasında ötən 27 ildə bir sıra sahələrdə uğurlu əlaqələrin qurulduğunu bildirib: "Biz fəal təmsilçilik və verdiyimiz töhfələrlə UNESCO-nun işində uğurla iştirak edirik", - deyən Mehriban Əliyeva ümumdünya və milli irsin qorunmasının Azərbaycan da dövlət siyasətinin mərkəzində dayandığını vurğulayıb. Son 5 ildə ölkəmizdə 40 tarixi abidənin bərpa edildiyini və yenidən qurulduğunu deyən Mehriban Əliyeva bununla da milli mədəniyyətimizin zənginləşdiyini diqqətə çatdırıb. İçərişəhər, Şirvanşahlar sarayı, Qız qalası, Qobustan qaya rəsmlərinin UNESCO-nun Dünya İrs Siyahısına daxil edildiyini deyən Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti musiqi xəzinəmizin inciləri olan muğam və aşıq sənətinin də bəşəriyyətin Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil edildiyini bildirdi.

Mehriban Əliyeva çıxışında Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızın 20 faizinin işğal edildiyini, 1 milyon insanın qaçqın və məcburi köçkünə çevrildiyini, yüzlərlə tarixi və memarlıq abidəsinin dağıldığını vurğulayıb. "Sülh

mədəniyyətinin toxumları dialoq və qarşılıqlı hörmətlə cücərə bilər", - deyən Mehriban Əliyeva 2008-ci ildən ölkəmizdə keçirilən və UNESCO-nun da tərəfdaşı olduğu Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun əhəmiyyətindən danışıb, bir daha tədbirin işinə uğurlar arzulayıb.

UNESCO-nun Baş direktoru Odre Azule zəngin tarixə malik Bakıda olmaqdan məmnunluğunu bildirərək Azərbaycan rəhbərliyinə səmimi qonaqpərvərliyə və üzv dövlətlərin nümayəndələri üçün yaradılan şəraitə görə minnətdarlığını bildirib. Dünya mədəni irsinin hazırda həssas vəziyyətlə üzləndiyini deyən Odre Azule qaynar nöqtələrdəki mədəni abidələrin daim UNESCO-nun nəzarətində olduğunu diqqətə çatdırıb, dünya mədəni irsinin qorunmasına dair Konvensiyanın xüsusi əhəmiyyətini vurğulayan UNESCO-nun Baş direktoru dünya əhalisini təşviq işlərində fəal olmağa çağırıb. O, sessiya iştirakçılarına 9 yaşlı qızı təqdim edib. Balaca qız müəllifi olduğu kitabında öz doğma şəhərindən, oradakı çoxlu tarixi abidələrdən, böyük qəhrəmanlardan bəhs etdiyini bildirdi və kitabını Odre Azuleyə təqdim edib.

İyulun 1-də isə plenar sessiyalarla yanaşı, paralel olaraq

panel və büro sessiyaları da keçirilib. Tədbirdə mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayev də iştirak edib. Sessiyalara katiblik, məşvərət şurası və hüquq müşavirləri nəzarət edir. Sessiyaya hazırlıqla bağlı bütün məlumatlar komitənin veb-saytında əks olunub və onlayn rejimdə hər bir sessiyaya aid sənədi buradan əldə etmək mümkündür.

Qeyd olunub ki, bu gün Bakı sessiyasında UNESCO-nun Ümumdünya irsi siyahısına daxil edilmək üçün üzv dövlətlər tərəfindən təqdim olunmuş 36 namizəd fayl nəzərdən keçirilib. Namizədləri irəli sürülmüş faylların 28-i mədəni, 6-sı təbiət, 2-si qarışıq (təbiət və mədəni) abidələr sırasına daxildir. Sessiyalarda ilk olaraq siyahı üzrə təbiət obyektləri, daha sonra mədəni obyektlərlə bağlı nominasiyalar müzakirə edilib. Tədbir çərçivəsində 50-yə yaxın paralel tədbir və sərgi keçiriləcək.

Qeyd edək ki, 30 iyun - 10 iyul tarixlərində keçiriləcək UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasında

xarici ölkələrin və beynəlxalq təşkilatların yüksək səviyyəli rəsmiləri, ümumilikdə 180-dək ölkədən 2500-dən çox nümayəndə iştirak edir.

Tədbirdə bildirilib ki, Azərbaycanın dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri milli-mədəni dəyərlərin, tarixi-mədəni irsin qorunması və təbliği ilə yanaşı, beynəlxalq səviyyədə dünya irsinin müdafiəsi və mühafizəsinə dəstək verməkdir. Bu məqsədlə ölkəmiz müstəqilliyini bərpa etdiyi vaxtdan UNESCO ilə sıx əməkdaşlıq münasibətləri qurub və təşkilatın fəaliyyətinə öz töhfəsini verib. 2013-cü ildə UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrsin Qorunması üzrə Hökumətlərarası Komitəsinin 8-ci sessiyasına uğurla ev sahibliyi edən Azərbaycanda eyni müvafəqiyətlə hər iki ildən bir UNESCO-nun rəsmi tərəfdaşlığı ilə Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu keçirilir. Ümumdünya İrs Komitəsinin 42-ci sessiyasında qəbul edilmiş qərara əsasən Azərbaycan bu mötəbər qurumun növbəti sessiyasına ev sahibliyi etmək hüqu-

BQXK kəlbəcərli girovlardan xəbər gətirib Dilqəm Əsgərovun oğlu qurumdan narazılıq etdi

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin (BQXK) nümayəndələri Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində saxlanılan şəxslərlə görüşüb. Bu barədə BQXK-nın Azərbaycan nümayəndəliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri İlahə Hüseynova APA-ya bildirib. Onun sözlərinə görə, təmsil etdiyi qurumun nümayəndələri iyun ayında Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində saxlanılan şəxslərə bir daha baş çəkib: "Biz münaqişə nəticəsində saxlanılan şəxslərə mütəmadi baş çəkməkdə davam edirik. Mandatına uyğun olaraq, BQXK saxlanılan şəxslərə ona görə baş çəkir ki, saxlanma şəraiti və onlarla rəftarı monitorinq etsin, həmçinin saxlanılan şəxslərə ailələri ilə əlaqə saxlamalarına şərait yaratsın".

Dağlıq Qarabağda girov saxlanılan Dilqəm Əsgərovun oğlu Kürdoğlu Əsgərov "Yeni Müsavat"a bildirib ki, ona görüş barədə BQXK-dan məlumat verilib: "Mənə şifahi məlumat verildi ki, atan Dilqəm Əsgərovla BQXK nümayəndələrinin iyun ayında görüşü olub və səhhəti normaldır. Təəssüf ki, yenə də atamdan nə məktub, nə də foto, videogörüntü gətirməyiblər. Artıq iki ilə yaxındır ki, BQXK nümayəndələri atam Dilqəm Əsgərovdan nə məktub, nə foto, nə də videogörüntü əldə edib mənə təqdim etmədilər. Mən isə hər dəfə BQXK əməkdaşları ilə görüşəndə deyirəm ki, heç olmasa atamdan bir dəqiqəlik videogörüntü gətirib mənə təqdim eləyin, mən həqiqətən atamın hərəkət elədiyini, ayaq üstə dayana bildiyini görürəm. Mən atamın öz dilindən eşitmək istəyirəm, desin ki, səhhətimdə ciddi problem yoxdur. Təəssüflər olsun, artıq iki ilə yaxındır mən eyni sözləri BQXK-dan eşidirəm. Ancaq şifahi şəkildə deyirlər ki, atamın səhhəti normaldır. Şifahi məlumat isə mənə qane eləmir. Ona görə də mən bu yaxınlarda Strasburqda AŞPA-da Beynəlxalq Dialoq və İnkişaf Alyansının təşkil etdiyi tədbirə qatıldım. Orada da məsələ qaldırdım ki, artıq 1 il səkkiz aydır atamdan nə məktub, nə də videogörüntü almıram, atamın səhhətində çox ciddi, ağır problemlər olduğunu və həkim nəzarətində saxlandığını dedim. Tədbirdə də bildirdim ki, BQXK mənə ancaq şifahi məlumat verməklə işini görmüş hesab edir. BQXK öz missiyasını tam olaraq yerinə yetirirsə, nə üçün Azərbaycanda saxlanılan erməni diversantlardan ailələrinə məktub, videogörüntülər aparıb təqdim etdiyi halda, mülki girov olan Dilqəm Əsgərovdan nə məktub, nə video, nə də şəkil gətirmirlər".

Şahbaz Quliyevin qardaşı İlham Quliyev isə lent.az-a deyib ki, görüş barədə məlumatlıdır: "Bununla bağlı mənə yeni xəbər verilməyib. Qardaşımdan yeni foto, video və ya məktub da ailəmizə göndərilməyib".

Xatırladaq ki, 2014-cü ilin iyul ayında Rusiya vətəndaşı Dilqəm Əsgərov və Azərbaycan vətəndaşı Şahbaz Quliyev Ermənistanın işğal altında olan Kəlbəcər rayonunda öz doğmalarının məzarını ziyarət etmək istəyərkən Ermənistan əsgərləri tərəfindən girov götürüldülər, Azərbaycan vətəndaşı Həsən Həsənov isə güllələnərək öldürüldü. H.Həsənovun meyiti düşməndən alınaraq Bakıda dəfn edildi. İşğal altındakı Dağlıq Qarabağda D.Əsgərov və Ş.Quliyev üzərində qanunsuz "məhkəmə" qurulub. "Məhkəmə"nin qərarı ilə D.Əsgərov ömürlük, Ş.Quliyev 22 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Onların Şuşadakı həbsxanada saxlandığı bildirilir.

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Sabiq kənd təsərrüfatı naziri və baş nazirin müavini İsmət Abbasovun oğlunun Avropadakı biznes imperiyasına dair məlumatlar cəmiyyətin ciddi narazılığına səbəb olub. İnsanlar qeyri-neft sektorunun əsas inkişaf istiqaməti olaraq seçilən aqrar sahəyə rəhbərlik etmiş bir məmurun övladının on milyonlarla dollarlıq sərvətə necə yiyələndiyini müzakirə edirlər.

Əsas gəlir mənbəyi - "Aqrolizing"

Qeyd edək ki, İ. Abbasov 2004-2013-cü illərdə kənd təsərrüfatı naziri, 2013-2018-ci illərdə isə baş nazirin müavini işləyib. Onun nazir təyinatı cəmiyyətdə, elə KTN-in özündə bir xeyli razılıqla qarşılanmışdı. Xüsusilə KTN-dəki mütəxəssislər elm adamı saydıqları İ. Abbasovun aqrar sahəyə rəhbərliyinin ölkə və elə sahənin özü üçün böyük nailiyyətlər gətirəcəyini düşünürdülər. Lakin 9 illik nazirliyi dövründə İ. Abbasov aqrar sahədə hansısa ciddi irəliləyişə nail olmadı. İllər sonra isə aydın oldu ki, çoxlarının sadə elm adamı kimi tanıdığı, qəbul etdiyi sabiq nazir kreslosundan aqrar sahənin deyil, ailəsinin çiçəklənməsi üçün məharətlə faydalanıb...

Bu barədə etibarlı mənbələrdən redaksiyamıza daxil olan məlumata görə, İ. Abbasovun maliyyə çiçəklənməsi "Aqrolizing" ASC-nin 2009-cu ildə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeliyinə verilməsindən sonra başlayıb: "Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin müasir texnologiya əsasında inkişafını təmin etmək, fermerlərin maşın və avadanlıqlara, gübrələrə olan ehtiyacını ödəmək üçün külli miqdarda dövlət vəsaiti ayrılıb. 2009-2013-cü illərdə 10 hektarlarla müasir tipli təvəzuyetmə istixanaları "Aqrolizing" in vəsaiti hesabına tikilib, sahibkarlara icarəyə verilib. Bir hektar ən müasir istixananın tikilib istifadəyə verilməsi 450-500 min manat olduğu halda, bunu 1 milyon 300 min manata sənədləşdirib, sahibkarlara veriblər. Başqa sözlə desək, hər hektardan 800 min manat mənimsənilib və sahibkara yüklənib. Bu yanaşma İsmət Abbasovun nazir olduğu dövrdə "Aqrolizing" in bütün əməliyyatlarında: maşın-texnika alınmasında, soyuducuların tikilib sahibkarlara verilməsində və gübrə satışında tətbiq olunub".

Xüsusi olaraq qeyd edək

İsmət Abbasov dövlətin 100 milyonlarını belə talayıb - korrupsiya sxemi

Sabiq nazirin büdcə vəsaitlərini mənimsəmə yolları haqda yeni bilgiler; onun "Aqrolizing" vasitəsilə ələ keçirdiyi dövlət vəsaitlərinin bir qismi haqda məlumatlar yayılıb; Kənd Təsərrüfatı Nazirliyini ələ dağdıb ki...

ki, "Aqrolizing" uzun illər boyu korrupsiya, dövlət vəsaitlərinin talandığı əsas qurumlardan biri olub. Bu qurumda aparılan yoxlamalar bir qayda olaraq böyük mənimsəmə və qanunsuzluqların aşkarlanması ilə nəticələnib.

Məsələn, 2010-cu ildə "Aqrolizing" də Prezident Administrasiyası tərəfindən aparılan yoxlamaların nəticələrini əks etdirən məlumatdan aydın olur ki, 2008-2009-cu illərdə qurumda korrupsiya, dövlət vəsaitlərini mənimsəmə, dövlət əmlakını talama kimi hallar geniş yayılıb.

2013-cü ilin oktyabrında kənd təsərrüfatı naziri dəyişdikdən, nazir vəzifəsinə Heydər Əsədov gəldikdən sonra "Aqrolizing" ASC-də Hesablama Palatası ciddi yoxlamalara başladı. Yoxlamaların nəticəsi olaraq Palatanın açıqladığı məlumatdan aydın oldu ki, ASC-də ciddi qanunsuzluqlar aşkarlanıb. Məlumatda bildirildi ki, qurumda büdcə vəsaitlərindən qanunsuz istifadə, büdcə öhdəliklərinin icra edilməməsi, iş həcmələrinin artırılması, borcların uçotdan yayındırılması və digər maliyyə pozuntularına yol verildiyi nəzərə alınaraq, nəzarət tədbiri üzrə yoxlama materiallarını Baş Prokurorluğa göndərmək qərara alındı.

Məlumat yayıldıqdan az sonra "Aqrolizing" ASC-nin sədri Əli Bayramovun öz ərizəsi ilə işdən getdiyi məlum oldu. Eyni zamanda qurumun bir neçə rayon şöbəsinin rəisi işdən qovuldu, bəzələrində cinayət işləri qaldırıldı. "Aqrolizing" ASC-də dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitlərin talanması ilə bağlı Hesablama Palatasının üzə çıxardığı faktlar isə Baş Prokurorluqda araşdırılmağa başlandı. ASC-nin Şəki rayon Regional Aqroservis və Təchizat bazasının

müdiri həbs edildi. Bundan sonra qurumun müxtəlif rayonlar üzrə filiallarında ciddi qanunsuzluqların aşkarlandığına dair məlumatlar yayıldı, həbslər aparıldı. Ancaq nə qədər qərribə də olsa, nə Əli Bayramov, nə də onun tabe olduğu İ. Abbasov istintaqa cəlb olunmadı.

İ. Abbasovun nazir olduğu dövrdə "Aqrolizing" vasitəsilə həyata keçirilən xərcləmələrin məbləği doqdaq uçurur. Rəsmi məlumatlara əsasən, 2005-2013-cü illərdə "Aqrolizing" ASC tərəfindən 274,45 milyon manat dəyərində 17304 ədəd kənd təsərrüfatı texnikası alınıb. 156,75 milyon manat dəyərində 11370 ədəd kənd təsərrüfatı texnikası, o cümlədən 314 ədəd taxilyağan kombayn, 3991 ədəd traktor, 108 ədəd ekskavator və 6957 ədəd traktora qoşulan digər kənd təsərrüfatı texnikası 6536 nəfər hüquqi və fiziki şəxsə lizinqə verilib və ya lizinq yolu ilə satılıb.

2005-2013-cü illərdə "Aqrolizing" ASC tərəfindən 133,3 milyon manat dəyərində 151 dəst texnoloji avadanlıq, o cümlədən 17 dəst istixana, 19 dəst damcılı suvarma sistemi, 19 dəst quşçuluq və 96 dəst müxtəlif tə-

minatlı texnoloji avadanlıqlar, soyuducu kameralar üçün komplektləşdirici məmulatlar alınıb.

Qeyd olunan dövrdə təkcə kənd təsərrüfatı istehsalçıları üçün mineral gübrələrin alınmasına 121,15 milyon manat sərf olunub.

"Aqrolizing" də mənimsəmə imkanları bunlarla bitmir. Belə ki, 2009-2013-cü illər ərzində Prezidentin Ehtiyat Fondundan ASC-yə ayrılmış 29,8 milyon manat büdcə və cəmiyyətin 5,85 milyon manat təkrar istifadə vəsaitləri hesabına 35,65 milyon manat dəyərində 10590 baş damazlıq iribuyuzlu və 2120 baş xırdabuyuzlu heyvan alınıb gətirilərək dəyərində 50 faiz güzəştə 3 il müddətinə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına lizinq yolu ilə satılıb.

Bundan əlavə, 2009-cu ildən etibarən "Aqrolizing" ASC regionlarda logistik gübrə bazaları tikməyə başlayıb. 2012-ci ilədək Şəki, Sabirabad, Cəlilabad, Bərdə, Xaçmaz və Şəmkir rayonlarında belə bazalar tikilib. Buna nə az, nə çox - 15 milyon 294.4 min manat vəsait sərf olunub.

Ümumilikdə, hökumətin hesabatından aydın olur ki,

"Aqrolizing" 2005-2017-ci illərdə texnika, avadanlıq və mineral gübrələrin alınması üçün 1,5 milyard manatdan çox vəsait əldə edib. Bu vəsaitlərin əhəmiyyətli hissəsi İ. Abbasovun nazir olduğu dövrdə xərclənib. İ. Abbasov bütün bu alqı-satqıları qeyri-şəffaf şəraitdə, "Dövlət satınalmaları haqqında" Qanunun tələblərini nəzərə almadan, yaxud formal olaraq nəzərə almaqla həyata keçirib. Bu qaranlığın nəticəsi isə onun vəliəhdinin Avropadakı varidatının mənbəyini çox açıq göstərir...

Kəndlidən oğurlanıb Avropaya daşınan milyonlar

İ. Abbasovun nazirlik dövründə "qaz vurub" doldurduğu qazanın səsi isə Avropadan gəlir. Belə ki, araşdırmaçı-jurnalist Cavançir Həsənlinin aşkara çıxardığı faktlar sabiq nazirin əldə etdiyi varidatın bir qismini əhatə edir. Araşdırmaçıdan məlum olur ki, 2018-ci ildə vəzifədən uzaqlaşdırıldığı ərəfədə İ. Abbasov ölkədən nə az, nə çox - 11 milyon funt sterlinqdən (14 milyon dollardan artıq) çox pul çıxarıb: "O pullar İngiltərədə, oğlu Yunis Abbasova aid Y.A. PROPERTY INVESTMENTS LIMITED şirkətinə yatırılıb. 1985-ci il mart təvəllüdü Yunis Abbasov sözügedən şirkəti hələ 2009-cu ilin noyabrın 8-də 07069377 sayılı şəhadətnamə ilə qeydiyyatdan keçirib. Y.A. PROPERTY INVESTMENTS LIMITED-in adı Yunis Abbasovun ad və soy adlarının baş hərflərini ifadə edir və daşınmaz əmlak alışı, icarəsi ilə məşğuldur".

Y. Abbasov hələ atası nazir olduğu vaxt İngiltərə vətəndaşlığını alıb. 2018-ci il martın 31-də təqdim olunmuş maliyyə hesabatına görə, keçmiş nazirin oğlunun şirkətinin mal varlığı 16 milyon 756 min 802 funt sterlinq və ya 21 milyon dollar dəyərindədir. Sənədə görə, cəmi 1 il ərzində şirkətin aktivlərində 11 milyon funt sterlinqdən çox artım olub. 2017-ci ildə bu rəqəm 5 milyon funt sterlinq təşkil edib.

Y. Abbasov da keçmiş milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudovun oğlu Anar Mahmudov kimi Londonun bahalı məhəllələrindən birində, Temza çayının sahilindəki villasında yaşayır, yaxta sahibidir.

Y.A. PROPERTY INVESTMENTS LIMITED-dən əlavə Y. Abbasov Londonda KAY INVESTMENTS LIMITED (qeydiyyat nömrəsi 07174206) adlı şirkət də açıb. Şirkət Londonda Aston House Cornwall Avenue-də fəaliyyət göstərib və daşınmaz əmlak biznesi ilə məşğul olub, bir il sonra qapadılıb. KAY INVESTMENTS LIMITED şirkətinin qeydiyyatından cəmi bir həftə sonra, 2010-cu il martın 9-da sabiq nazirin oğlu Londonda 3-cü şirkətini - AIA LONDON LIMITED (qeydiyyat nömrəsi 07182105) şirkəti açıb. Bu şirkət də Aston House Cornwall Avenue Finchley ünvanında fəaliyyət göstərib.

Aydın məsələdir ki, Londonda aşkarlanan vəsaitlər İ. Abbasovun əldə etdiklərinin bir qismini təşkil edir. Özü də çox kiçik bir qismini. Araşdırmalar dərinləşdirilsə, ata-oğul Abbasovların Avropanın digər ölkələrində, eləcə də ofşor zonalarda da on milyonlarla dollarlıq biznesi aşkarlanı bilər...

□ TURQUT,
"Yeni Müsavat"

Türkiyənin Azərbaycan və Moldovadakı keçmiş səfiri, Türk Dünyası Parlamentlər Birliyinin xarici əlaqələr baş koordinatoru Hulusi Kılıç ötən həftə Azərbaycana gəlmişdi. Daim "Can Azərbaycan" deyəyi ölkəmizdə çoxsaylı görüşlər keçirməsi səbəbindən qrafiki olduqca sıx olan dəyərli diplomatımız imkan tapıb "Yeni Müsavat"a da zaman ayırdı. Möhtəşəm bir mənzərəyə açılan ünvanda, "Hilton" hotelinin 17-ci qatında baş tutan söhbətimizdə ən müxtəlif mövzulardan danışdıq.

- Hulusi bəy, Azərbaycana, öz Vətəninizə xoş gəlmisiniz! Azərbaycana çox bağlı diplomat olduğunuzu bilirik. Yəqin ki, budəfəki səfərinizin xüsusi səbəbi var. Bu barədə qəzetimizə nə deyə bilərsiniz?

- Təbii ki. Azərbaycan mənim ikinci Vətənim, Bakı da doğma şəhərimdir. Allah məni belə yaratmış. Hər halda, mənim ruhum buradadır ki, Azərbaycanı bu qədər sevirem. Həmçinin aid olduğum türk millətini sevirem. Ona görə də mən Azərbaycanda səfir olmağı Allahdan diləmişdim. Diləyim qəbul edildi. Burada 5 ilə yaxın səfir vəzifəsində çalışdım. O zaman baş nazirimiz, hazırkı cümhurbaşkanımızın protokol müdiri idim, dünyanın hər yerinə gedə bilirdim. Amma dedim ki, məndə işçi ruhu var, gedim, öz millətimə xidmət edim. Ona görə də Azərbaycanı seçdim. Parisə də, İtaliyaya da gedə bilirdim, amma mən Parisin gözəlliyini də burada yaşadım. Bu baxımdan mənimçün Azərbaycan çox fərqlidir. Diqqət etməsəniz, mən hər zaman eyni cizgide yürümüşəm, həyatımda heç bir ziq-zaq olmayıb. Mənim can Azərbaycanıdır. Mən burada uşaqlığıma yaşadım. Anam məni Azərbaycan türkcəsi ilə böyütdü. Anam mənə deyirdi ki, "get, üzünü yu!", "gəl, səni çimdirim", "get, mən arxandan gəlib çataram". Yəni mən burada keçmiş, uşaqlığıma yaşadım. Anam Anadoluda bir kənddə yaşamışdı. Bizim Ankara, İstanbul böyük şəhərdə danışılan türkcə ilə Anadolunun, Tokatın dili fərqlidir. Mən Tokat rayonunun Köklü kəndində doğulub böyüdüm. Anam məni Azərbaycan türkcəsi, əsas türkcə ilə böyütdü. O mənada mən burada uşaqlığıma və gəncliyimi yaşadım. Burada olduğumuz zaman rayonların hamısına getdim. Gəncəyə, Şəkiyə, Mingəçevirə getdim, orada daha çox İstanbulun xaricindəki Anadolu dediyimiz bölgələrlə eynilikləri müşahidə etdim.

- Siz Moldovada səfir vəzifəsində çalışanda da "Can Azərbaycan" dediniz. Hətta sizi "iki dövlətin səfiri" olaraq təqdim etdik. Diplomatik fəaliyyətdən uzaqlaşdıqdan sonra da Azərbaycanla əlaqələrinizi qırmadı. Bu il də ilk dəfə deyil Bakıya gəlmisiniz...

- (Gülür). Danxdıqca gəlirəm. Hazırda Türk dünyası Parlamentarlar Birliyi deyilən QHT var. Onun üzvləri keçmiş və indiki millət vəkilləridir. O birliyin xarici əlaqələr baş koordinatoruyam. Yeni hazırda türk dünyası üçün işləyirəm. İnşallah, daha gözəl layihələri həyata keçirəcəyik, türk dünyasının inki-

"Mənim yanımda heç kim Azərbaycan əleyhinə danışa bilməz"

Hulusi Kılıç: "Türkiyə hökuməti Azərbaycana narahat edəcək heç bir addım atmaz"

"Dərhal sülhə gedilməsi, torpaqların Azərbaycana geri qaytarılması lazımdır"

şafı, güclənməsi üçün çalışacağıq. Gələcək bizimdir.

- İnşallah. Bu səfəriniz zamanı Prezident Administrasiyasında, Diaspor Komitəsində görüşlər keçirdiyinizi gördük. Başqa kimlərlə görüşdünüz?

- Başqa görüşlərim də oldu və davam edəcək. Amma onları açıqlamağa ehtiyac duymuram. Görüşlərim zamanı Türk dünyası, dostluq, qardaşlıq münasi-

bətləri, Qarabağ məsələsindən danışdıq. Görüşdüyüm qardaşlarımızın münasibətini öyrəndim, daha nələr edə bilirik, bundan sonrakı fəaliyyətimiz zamanı bir şeyləri həyata keçirəcəyik, inşallah!

- Hulusi bəy, bu faktır ki, Azərbaycan və Türkiyənin münasibətləri dostları sevinirdiyi kimi, düşmənlərimizi də narahat edir. İndiki durumda iki qardaş ölkə Azər-

baycanın ərazi bütövlüyünün bərpası, Türk düşmənlərinə qarşı birgə mübarizə ilə bağlı hansı addımlar ata bilər?

- Siz dediyiniz kimi, Türkiyə-Azərbaycan birliyini, qardaşlığını istəməyənlər var, bunu normal qarşılamaq lazımdır. Amma həm Türkiyə, həm Azərbaycan olaraq, cümhurbaşkanlarımızın gətirdiyi yol çox yaxşı bir yoldur. Bu yol davam edəcək, daha da inkişaf edəcək, güclənəcək. Mən də bunu söylədim: Türkmənistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Özbəkistan bizim qardaşlarımız, amma Azərbaycan Türkiyənin əkiz qardaşdır. Ona görə də biz bir-birimizə çox yaxınıq. O baxımdan Azərbaycanın yüksəlişi, inkişafı Türkiyənin inkişafıdır. Mən bunu dəfələrlə burada da dedim. Eyni zamanda Türkiyədə olanlar Azərbaycan üçün də çox önəmlidir. Bu gün Azərbaycanın Türkiyədəki yatırımları xeyli artıb. Petkimdəki yatırımlara baxın. Çox projələr Türkiyə üzərindən keçməkdədir. Bakı-Tiflis-Ceyhan, Bakı-Tiflis-Ərzurum, TANAP, Bakı-Tiflis-Qars, İzmirdəki Petkim, Star kimi çox böyük projələr var. Azərbaycanımız buraya böyük pullar qoyub, bunlar çox önəmlidir. Beynəlxalq arenada, millətlərarası beynəlxalq aləmdə də biz-birimizə daim dəstək oluruq. Türkiyənin olmadığı yerdə Azərbaycan varsa, Azərbaycan Türkiyənin mənfəətlərini, çıxarlarını müdafiə edir. Bunu keçmişdə gördük. Ermənistanın keçmiş prezidenti Türkiyə əleyhinə bir şeylər deyəndə cənab prezidi-

man-zaman iki qardaşın arasına girməyə, arasını vurmağa çalışanların olduğunu görürük. Elə bu günlərdə Ermənistanın Türkiyənin Van şəhərinə birbaşa təyيارə reyslərinin uçduğunu üzüntü ilə qarşıladıq. Van torpağına iddia edən erməni nümayəndə heyəti hətta orada Qarabağda keçiriləcək "ümuməmi oyunları"nın məşəlini yandırdılar. Bu xain projeləri necə durdurmaq olar?

- Mən bütün bunları pisləyirəm. İki qardaş arasında problem yaratmağa çalışanlar var. Söylədiyiniz oyunlara isə Türkiyə qatılmayacaq. Amma bəzən kiçik bələdiyyələr arasında belə addımlar atılır. Bunlara da dövlətin nəzarət etməsi çətinidir. Amma bunu söyləyə bilərəm ki, Türkiyə hökuməti Azərbaycana narahat edəcək bir addım atmaz.

- Orada Vana iddiaları da izlədik. Ermənilər Türkiyə ərazilərini "Qərbi Ermənistan" adlandıraraq torpaqlara da iddialarını elə Türkiyənin özündə nümayiş etdirdilər. Türkiyədə necə qarşılandı bütün bunlar? Bu xainlərin yolu kəsilsə, daha yaxşı olmazmı?

- Ona da baxırıq. Hər halda, bu məsələləri dəyərləndiririk. Onları qəbul etməyimiz mümkün deyil. Ermənilərin hər zaman iddiası olub. Bunlar boş xəyallardır. Onlar xaricdən belə mənasız sözlər deyə bilirlər, amma biz öz bildiyimiz yolla gedirik. Ora qədim türk torpaqlarıdır.

- İğdır da ermənilərin səfəri olmuşdu, bələdiyyə rəhbərliyi səviyyəsində görüşlər keçirildi, bu da Azərbaycanda

narahatlıq doğurdu.

- Bəli, bilirik. HDP-li bələdiyyə başkanı ilə görüş olmuşdu. Biz bunları yaxından təqib edirik. Lakin bunlar balaca şeylərdir. Türkiyə-Azərbaycan dostluğuna, qardaşlığına təsir edə bilməz. Biz bildiyimiz yolla gedirik. Xüsusilə də Dağlıq Qarabağ və işğal altındakı digər torpaqların azad edilməsini, o ərazilərin Azərbaycana qaytarılmasını istəyirik. Azərbaycanın bu torpaqları öz gücü ilə almaq imkanları var. Biz bu məsələni sülh yolu ilə həll etmək istəyirik. Azərbaycan bu gün güclüdür, ordusu da güclüdür. Lakin istəyirik ki, məsələ barış və danışıqlarla həllini tapsın. Bu bölgədə sülh olarsa, erməni xalqı da bundan istifadə edər. Bizim türk xalqı ermənilərlə illərlə birgə yaşayıb, xalqlarımız arasında bir problem yoxdur, bu problemi si-

yasilər yaradır. O siyasətçilərin də ağılı başına yığılması lazımdır. Ermənistan bu torpaqları barış yolu ilə boşaldırsa, özü də inkişaf edər, bu bölgədəki inkişafdan öz payını da ala bilər.

- Amma sülh danışıqları illərdir aparılır və nəticəsi yoxdur...

- Mən həmsədrlərin fəaliyyətinə toxunmaq istəyirəm. Həmsədrlər 27 ildir ki, turist kimi gəlib-gedirlər. Bu 27 ildə nə edəblər, mən bunu soruşmaq istəyirəm. Bu üç həmsədrin mövqeyi birmənalıdır. Rusiya, ABŞ və Fransadakı erməni diasporu çox güclüdür. Yeni dolayısı ilə onların həmsədr olması yanlışdır. Onların arasında Türkiyə mütləq olmalıdır. Həmçinin Almaniya, İtaliya olmalıdır. Həm Almaniya, həm İtaliyada erməni diasporu azdır. Ona görə də bu ədaləti qorumaq lazımdır. İndiki durum ədalətsizlikdir. Desinlər ki, biz bunu etdik. Nə edəblər, onu görək. Gəlirlər, görüşürlər, gedirlər. 27 il keçib, hələ də o torpaqlar işğal altındadır. Qəti bir addım atılmır.

- Neçə vaxtdır ki, Azərbaycanda əksər insanların ürəyi İstanbulla döyünürdü. Siz seçkilərin nəticələrini necə dəyərləndirirsiniz?

- Vallah, Türkiyədə demokratiyanın olduğunu hər kəs gördü. Zənn etdilər ki, seçkilərə müdaxilə olunacaq, lakin gördükləri kimi, dünyanın gözü önündə demokratik bir seçki keçirildi. Bu, türk xalqının iradəsi, qərarıdır, buna da sayğı göstəririk. Zənn cümhurbaşqanımız da söylədi, xalqın iradəsidir. Nəticəyə də sayğı göstəririk. Demokratik seçki oldu. Kimsə deməsin ki, yuxarıdan tapşırıdılar, belə oldu. Dünyanın gözünün qarşısında çox gözəl bir seçim oldu. Xalqın iradəsidir, bunu müzakirə etmək yanlış olar. Nəticəyə baxmaq lazımdır. 31 mart seçkilərində də bəzi səhvlərin olduğunu gördük. Adi, demokratik seçim oldu.

- Əkrəm İmamoğlu ilə şəxsi münasibətləriniz, əlaqələriniz varmı?

(Davamı növbəti sayımızda)

□ Elsad PAŞASOY, FOTO: "Yeni Müsavat"

Kəlbəcər Rayon İcra Hakimiyyəti qurumunun aparatı üçün "Mercedes Benz S350" model minik avtomobilinin alınması üçün tender elan edib. Lüks "Mercedes" in alınması üçün tender elanı Nazirlər Kabinetinin orqanı olan "Respublika" qəzetində dərc edilib. İşğal altında olan və əhalisi məcburi köçkün qismində ölkənin müxtəlif rayonlarına səpələnən Kəlbəcərin İcra Hakimiyyətinin lüks avtomobil almaq planı sosial şəbəkələrdə tənqidlərə səbəb olub. Sosial şəbəkələrdə qeyd edilib ki, məcburi köçkünlərin böyük əksəriyyətinin ehtiyac içində olduğu bir vaxtda icra başçısının belə maşın alması və bunu elan olaraq yayması doğru deyil.

qənaət olunması baxımından vacibdir.

Xatırladaq ki, daha öncə də, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi sədri Rövşən Rzayevin bahalı avtomobil alması mətbuatda müzakirə mövzuna çevrilmişdi. O zaman 179 min 444 manat qiymətində "BMW 740 Lİ" markalı xidməti avtomobilin alınması tənqid obyektinə çevrilmişdi.

Qeyd edək ki, Nazirlər Kabinetinin 2011-ci il tarixli qərarında Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti və məhkəmə orqanlarının aparatları (hərbi qurumlar, dövlət təhlükəsizliyi, xarici kəşfiyyat xidməti, hüquq mühafizə və prokurorluq orqanları, rayon (şəhər) məhkəmələri istisna olmaqla), mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələri, onların yanında, tabeliyində

saxlamalıdır. O baxımdan keyfiyyətli maşını olmalıdır. Ancaq bir rayonun təmsalında bunu götürmək olmaz, bütün rayon və şəhərlərə aid edilməlidir. Bahalı olmayan maşınlarla üstünlük vermək lazımdır, çünki onlar dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait hesabına alınır".

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə "bu məsələnin ən çox qıcıq doğuran tərəfi işğal altında olan bir rayonun icra başçısının büdcə vəsaiti hesabına bahalı avtomobil almağa pulu çatırsa, o vəsaiti məcburi köçkünlərin həyat səviyyəsinin yüksəlməsi ilə bağlı işlərə sərf edə bilərdi" - deyər vurğulayıb: "O baxımdan bu məqam ciddi insanlar tərəfindən də qıcıqla qarşılandı. Çünki icra hakimiyyətinin büdcəsindəki əlavə vəsaitin vətəndaşlara xidmətə yönəldilməsi daha yaxşı olardı. Bir çox ölkələrdə isə ümumiyyə-

Kəlbəcərin icra başçısının bahalı avtomobil arzusu qalmaqal yaratdı

Maliyyə Nazirliyi məsələyə dair açıqlama yaydı; RİH tənqidlərdən sonra 221 minlik maşın almaqdan imtina etdi

TENDER ELANLARI

Kəlbəcər Rayon İcra Hakimiyyəti

AÇIQ TENDER ELAN EDİR

Tender 1 (bir) lot üzrə keçirilir.

Lot-1. Kəlbəcər Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı aparatına 1 (bir) ədəd MERSEDES BENZ xidməti minik avtomobilinin alınması.

Tender iştirakçılarna təklif edilir ki, öz tender təkliflərini möhürlənmiş, imzalanmış şəkildə zərfdə yazılı surətdə təqdim etsinlər.

Müqaviləni yerinə yetirmək üçün tender iştirakçıları lazımi maliyyə və texniki imkanlara malik olmalıdırlar.

Tenderdə iştirak etmək istəyənlər lot üzrə aşağıdakı məbləğdə iştirak haqqını göstərən köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş əsas şərtlər toplusunu, tender qəzetdə çıxdığı gündən etibarən Gəncə şəhəri 1500 ailəlik yeni yaşayış məhəlləsi ünvanının bələdiyyəsinə təqdim etməliyə.

Əlaqələndirilən şəxs: Zamanov Kazım H. o

Tel.: (022) 267-50-10

Lot-1 - 30.0 (otuz) manat

A.1 Emitent (ödəyən) bank

Adı: Kapital Bank ASC Kəpəz filialı

Kodu: 200286

VÖEN: 9900003611

Müxbir hesab:

AZ37NABZ01350100000000001944

S.W.I.F.T. AİİBAZ2X

önlənmiş maşın almaqdan imtina etdi. Maliyyə Nazirliyi məsələyə dair açıqlama yaydı; RİH tənqidlərdən sonra 221 minlik maşın almaqdan imtina etdi

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının aparatı üçün xidməti minik avtomobillərinin say həddi 13 ədəd, rayon (şəhər) icra hakimiyyəti başçısı, onun müavinləri, yanında olan orqanların rəhbərləri, şəhər üzrə nümayəndəsi, qəsəbə və kənd nümayəndələri (əhalisinin sayı 10 min nəfərdən artıq olan), Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının yanında olan dövlət büdcəsindən maliyyələşən orqanların rəhbərləri, rayon (şəhər) məhkəmələrinin hər biri üçün xidməti minik avtomobillərinin say həddi bir ədəd, Bakı, Gəncə və Sumqayıt şəhər məhkəmələrinin hər biri üçün isə iki ədəd olmaqla müəyyən edilib.

"Yeni Müsavat" a açıqlamasında məsələyə münasibət bildiren Milli Məclisin deputatı **Fazil Mustafayev** qeyd etdi ki, bu məsələdə icra başçılarının arasında fərq qoymaq doğru deyil: "Şəhərdəki icra başçısına bahalı maşın olar, rayondakına yox, bu, yanlış bir yanaşmadır. İcra başçısı icra başçısıdır, fərq yoxdur. Ancaq ümumilikdə qiymət bu qədər yüksək olmalıdır. Bütün icra başçıları üçün bahalı maşın anlayışından imtina etmək lazımdır. Kəlbəcər rayon icra başçısının da avtomobile ehtiyacı var, çox sayda rayonlara səpələnmiş kəlbəcərlər qaçqın və məcburi köçkünlər var, onlarla əlaqə

yetlə, Rusiya ərazisində istehsal olunmayan avtomobillərin dövlət satınalmaları yolu ilə alınması qadağandır. Doğrudur, Rusiya ərazisində təxminən 11-ə yaxın Avropa və Amerika şirkəti var ki, ölkə daxilində istehsal həyata keçirilir. Avtomobil alınması üçün ayrılan vəsaitin bir hissəsi məhz Rusiyada qalır, həmin şirkətlərdə işləyən Rusiya vətəndaşlarının maaşına ödənilir, vergi formasında büdcəyə qaydır". **N.Cəfəri onu da vurğuladı ki, başqa ölkələrdə satınalmalarda qiymət məhdudiyyətləri var:** "Azərbaycanda da qiymət məhdudiyyətlərinin qoyulması daha məqsəduyğun olardı. Azərbaycanda da Neftçalada avtomobil istehsal olunsa da, onun bütün detalları xaricdən gətirilir. Bu, istehsal sayılıdır. Ən azından qanunvericilikdə qiymət məhdudiyyətlərinin qoyulması daha doğru olardı. Məmurun tutduğu vəzifədən və rəhbərlik etdiyi orqanla əlaqəli olaraq bir qiymət şkalası müəyyən oluna bilər. Limit müəyyən edilə bilər ki, hansı rəhbərlik etdiyi orqanla əlaqəli olaraq bir qiymət qədər avtomobil ala bilər. Bəzən çox yüksək vəzifəli məmurlara təhlükəsizlik baxımında gülləkeçilməz, daha dözümlü, daha dayanıqlı avtomobillərin alınması mümkündür. Ancaq bir rayonun icra başçısına dövlət hesabına çox bahalı maşın alınması nensensdir. Onun nə vəzifəsi, nə də gördüyü işlər bu maşına adekvat deyil. Ona görə də qanunda belə bir məhdudiyyətin qoyulması daha doğru yanaşma olardı".

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ,**
"Yeni Müsavat"

Qeyd edək ki, sözügedən avtomobilin yeni modelinin satış qiyməti 145 min dollardan (221 min manat) başlayır. Komplektləşdirmədən asılı olaraq avtomobilin qiyməti 200 min dollara qədər qalxa bilər. Bu, Avropa bazarlarında olan qiymətdir. Avtomobil alqı-satqısı üzrə ixtisaslaşmış yerli saytlarda bu modeldən olan ən yeni avtomobil 2018-ci il istehsalıdır, qiyməti 110 min dollara yaxın təklif olunur.

Tənqidlərdən sonra Kəlbəcər Rayon İcra Hakimiyyəti maşını almaqdan imtina edib. Həmin tender elanında adı qeyd olunan sektor müdiri Kazım Zamanov "Yeni Sabah" a açıqlamasında bildirib ki, hələ maşın alınmayıb, sadəcə, tender elanı yayılıb: "Bizə maşın almaq üçün dövlət büdcəsindən 55 min manat vəsait ayrılıb. Sadəcə, biz işlənmiş maşın nəzərdə tutmuşduq. Düzdür, tender elanında bu göstərilməyib, amma niyyətimiz o idi ki, bu qiymətə işlənmiş maşın ala. Bizim o qiymətə maşın almağa nə imkanımız var, heç olsa da, o qiymətə almarıq. Sadəcə, başçı istəyirdi ki, 50-55 minə maşın təklifi olarsa, alınsın. Bu da hökmən tenderdən keçirilməli idi".

K.Zamanov bildirib ki, elan dərc olunandan sonra böyük səs-küy yaranıb. Buna görə də iyulun 1-də icra hakimiyyətinə məsləhətləşmə aparıb maşının alınması təxirə salınıb. Sektor müdiri maşının hansı niyyətlə alınmasından da danışıb: "Açıq deyirəm ki, 3 ildən artıqdır başçının birinci müavininin minik avtomobili yoxdur. Bizim aparatda cəmi 3 maşın var və başqa maşına da ehtiyac var. Başçı onu özünə alıb, köhnə maşını müavininə verəcəkdi. Bizə qanunla 5 maşın norması var. Amma 3 maşınla idarə etməyə məcburuq".

Maliyyə Nazirliyi Kəlbəcər RİH başçısının aparatı üçün "Mercedes Benz S350" model minik avtomobilinin alınması ilə əlaqədar verilən tender elanına münasibət açıqlayıb.

Nazirliyin mətbuat katibi Mais Pirişev bildirib ki, dövlət büdcəsində yerli icra hakimiyyəti orqanlarına hər hansı bahalı, dəbdəbəli nəqliyyat vasitəsinin alınması üçün vəsait nəzərdə tutulmur: "Konkret olaraq Kəlbəcər Rayon İcra Hakimiyyətinə gəlincə, deyə bilərik ki, 2019-cu ildə rayonlar üzrə yerli xərclərdə adıçəkilən rayon icra hakimiyyətinə nəqliyyat vasitələrinin alınması

üçün 55 min manat vəsait proqnozlaşdırılsa da, bugünkü tarixə hər hansı nəqliyyat vasitəsinin alınması ilə bağlı Maliyyə Nazirliyinə müraciət olunmayıb".

M.Pirişev qeyd edib ki, hazırda Kəlbəcər Rayon İcra Hakimiyyəti başçısına buraxılış ili 2008-ci il olan "Toyota Avalon" markalı xidməti avtomobil təhkim olunub. Müvafiq qaydalara əsasən, minik avtomobilinə 10 il ərzində tam amortizasiya hesablandığından həmin avtomobilin istifadə müddəti 2018-ci ildə başa çatıb və cari ildə bu istiqamət üzrə 55 min manat vəsait nəzərdə tutulub: "Hər hansı dövlət qurumu tərəfindən alınan nəqliyyat vasitəsinin markası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən

müəyyənəndirilmir. Nazirlik, sadəcə olaraq, müvafiq normalara uyğun olaraq vəsait nəzərdə tutur, büdcə təşkilatı isə dövlət satınalmaları qanunvericiliyinə riayət etməklə alışı həyata keçirməlidir".

Mətbuat katibi onu da bildirib ki, "Büdcə sistemi haqqında" Qanunun 19.3 maddəsinə əsasən büdcə təşkilatlarının satın aldığı mallara, qəbul etdiyi iş və xidmətlərə görə dövlət xəzinədarlığı tərəfindən qabaqcadan büdcə öhdəlikləri götürülür və yalnız bu öhdəliklər çərçivəsində satınalmalardan yaranan kreditor borcları ödənilir: "Ona görə də Kəlbəcər Rayon İcra Hakimiyyəti tərəfindən bu istiqamətdə bütün satınalmalar illik proqnoz - 55 min manat çərçivəsində aparıla

bilər. Qəbul olunmuş öhdəlikdən artıq büdcə təşkilatı mal, iş və xidmətlərlə təchiz oluna bilər, əks halda, bu cür alışlar xəzinədarlıq tərəfindən uçota alınır və kassa xərci aparılır".

Nazirlik rəsmisi həmçinin qeyd edib ki, son illərdə dövlət orqanları, büdcə təşkilatları, dövlət şirkətləri və dövlət tərəfindən yaradılan publik hüquqi şəxslər tərəfindən xidməti avtomobil kimi əsasən ölkəmizdə "Khazar" Avtomobil Zavodu və "Naxçıvan" Avtomobil Zavodu MMC-də müasir texnologiyalara uyğun istehsal olunan müxtəlif markalı avtomobillərə üstünlük verilir. Bu həm yerli istehsalatı dəstək verməklə daxili bazarın qorunması, həm də dövlət büdcəsinin vəsaitlərinə

23 iyundan sonra Türkiyə siyasi həyatı sakitləşmək yerinə, daha da hərəkətləndi. 2023-cü ilədək bir daha sakitləşəcəyi ehtimalı yoxdur.

Türkiyə mediasında Davudoğlunun yanında yer alacaq tanınmış siyasətçi və bürokratlarla bağlı siyahılar da açıqlanıb.

Davudoğlunun komandasında Bəşir Atalay, Hüseyin Çelik, Şamil Tayyar, Əhməd

nativ güc mərkəzi yoxdur.

Baxmayaraq ki, İstanbul tanınmış siyasətçi və bürokratlarla bağlı siyahılar da açıqlanıb. Davudoğlunun komandasında Bəşir Atalay, Hüseyin Çelik, Şamil Tayyar, Əhməd

Belə ki, Türkiyəni quran CHP ilk dəfə PKK-çı təşkilatla

"Prezident idarəçiliyindən imtina, Avropa Birliyi ilə əlaqələri bərpa etmək, NATO ilə münasibətləri genişləndirmək nəzəri olaraq plandadır.

Eyni zamanda bilirsiniz ki, Babacan maliyyə və iqtisadiyyat naziri olub. O, ölkəni böh-

Paşinyan yeni Ermənistan qurmayınca...

Hüseyinbala SƏLİMOV

Ermənistanın eks-prezidenti R.Koçaryanı yenidən istintaq təcrüdəsinə qaytardılar. Güman ki, o, indi vaxtını daha çox siyasət və siyasətçilər haqqında düşüncələrlə, siyasətin lap yüngülbeyn qadına bənzəməsi, adamı gah tumarlaması, gah da ki, cırmaqlaması haqqında fikirlərlə keçirir.

Amma vaxt vardı ki, o, təkcə yerli publika qarşısında deyil, hətta əcnəbi auditoriya qarşısında, təkcə yerli tədbirlərdə deyil, həm də beynəlxalq tədbirlərdə, hətta Avropa Şurasının Parlament Assambleyasında özünü nümayiş etdirməyi, Azərbaycanın strateji əhəmiyyətli şəhəri - Xocalını necə işğal etmələri haqqında danışmağı sevirdi...

İndi bunlar hamısı keçmişdir. Əgər Kremldəki hamiləri onu həbsxanadan qaçırmasa və ya Ermənistanda əks-inqilab baş verməyə, ya da ki, Moskva Paşinyanı devirməyə, Koçaryan daha cəzadan qaça bilməyəcək - yox, onu hələ azərbaycanlı uşaqlara, qadınlara və qocalara qarşı cinayətlərinə görə mühakimə etmərlər, amma öz ölkəsində dinc aksiyaları zorla yatırdığına, silahsız insanlara qarşı güc tətbiq etdiyinə görə yüzə-yüz cavab verməli olacaqdır.

Bəzi siyasi təhlilçilər, xüsusən də rusiyalı siyasi müşahidəçilər N.Paşinyanı eks-prezidentlə "öz hesabını çürütməkdə" ittiham edirlər. Amma hələ K.Marks yazırdı ki, hər bir dövlətin əsasları iki halda sarsılır: cinayət var, amma cəza yoxdur və yaxud da cəza var, amma cinayət yoxdur.

Koçaryanın halında cinayət var. Bu adam insanların konstitusion hüquqlarını pozub, dinc aksiyalara zor tətbiq edib və faktiki olaraq hakimiyyəti uzurpasiya edibdir. Deməli, cəza da olmalıdır ki, bu cür hərəkətlər cəlbədiçi presedentə çevrilməsin, bir daha təkrar olunmasın.

Amma Paşinyan üçün eks-prezidentin əməllərlə bağlı daha ciddi düşünmək və bir sadə suala cavab verməyə çalışmaq çox yaxşı olardı: Niyə görə Ermənistanda insanlar kriminal Dağlıq Qarabağ klanının hakimiyyətinə qarşı etiraz edirdilər? Axı bu adamlar formal olaraq "milli qəhrəmanlar" idilər, onlar ermənilərin "Artsax"la bağlı yuxurlarını "çin etmişdilər", necə deyər, "böyük Ermənistan"la bağlı sayıqlamaları doğru etmək yolunda guya ciddi addım atmışdılar!..

Formal, daha doğrusu, başabəla erməni millətçilərinin məntiqinə görə, ermənilər saçları çallaşana qədər bu adamlara dua-sənə etməli, onların hakimiyyətlərinə loyal olmalı və bu hakimiyyətə ürkədən dəstək verməli idilər.

Amma tərsinə oldu. İndi Ermənistanda Dağlıq Qarabağ klanının tör-töküntülərindən və bir də Kreml əhlindən savayı kimsə cənab Koçaryanı müdafiə etmir. Problem nədədir?

Bəlkə əksər insanları, aqlını, necə deyər, soyuq mühakimə yürütmək qabiliyyətini hələ qoruyub saxlaya bilməmiş sadə adamları bir dəstə siyasətbazın və cinayətkarın avantüraları (hansılar ki, öz millətlərinin dərdlərindən qazanmağa adət ediblər və xalqlarını təkrarən otuz il davam edən və sonunda da yaxşı heç nə vəd etməyən növbəti siyasi avantüraya sürüklədilər!) tamam maraqlandırmır?

Bəlkə minlərlə belə insan sadəcə, ölkələrində aparılan siyasətlə bağlı narazılıqlarını daha açıq və birmənalı ifadə etməkdən çəkinirlər? Axı biz erməni millətçilərinin fitnələrinə uymayanların ən azı Sumqayıt hadisələri zaman necə cəzalandırılmasını görmüşük!

Bəlkə yeni baş nazirin elə həqiqətən də ictimai rəyi bir az diqqətlə öyrənməsinə ehtiyac var? Düşünürük ki, bu suallara cavab vermədən Paşinyana düzgün daxili siyasi vektor qurmaq müyessər olmayacaqdır.

"Bir ayağı ilə köhnə Ermənistanda qalan, digər ilə indiki Ermənistan qədəm qoymağa çalışan Paşinyan təzə Ermənistanı qazana bilmədi" - bu sətirləri bu yaxınlarda bir erməni politoloqu yazmışdı. Fikirləşirik ki, o, haqlıdır - bəli, təəssüf ki, Paşinyanın bir ayağı hələ köhnə Ermənistanda qalmaqda davam edir və bunun da səbəbləri var.

Birincisi, buna onu Kreml vadar edir və faktiki olaraq ondan əvvəlki regional və global siyasəti davam etdirməyi tələb edir.

İkincisi, əlbəttə ki, o, siyasi opponentlərindən ehtiyatlanır, hansılar ki, artıq indidən onu "yeni Turan qurmaq"da, Dağlıq Qarabağı Azərbaycana verməyə hazırlaşmaqda ittiham edirlər.

Üçüncüsü, Paşinyan da ermənidir və vaxtilə onun da beynini "böyük Ermənistan" haqqındakı nağıllarla zəhərləyiblər.

Məhz buna görə də hələki Dağlıq Qarabağ məsələsi dalanda qalmaqda davam edir və günbəgün genişmiqyaslı hərbi əməliyyatların başlanması ehtimalı artır ki, bundan da son nəticədə yenə Ermənistan uzuzacaqdır, çünki Azərbaycan regionun ən stabil ölkəsi kimi qalmaqda davam edir və burada hərbi əməliyyatların başlanma bilməsi ehtimalı ilə bağlı hansısa panika, vurnuxma yaşanmır, əksinə Azərbaycan prezidenti dəfələrlə bəyan edib ki, Azərbaycan üçün müharibənin yalnız bir mərhələsi bitibdir.

Üstəlik, Azərbaycan ordusunun gündən-günə təkcə hərbi-texniki göstəriciləri yox, həm də hərbi qulluqçuların sosial təminatı gücləndirilir və elə bu yaxınlarda ölkə başçısı bütün güc strukturlarının təmsilçilərinin vəzifə maaşlarını 40 faiz artırıb və üstelik, güc strukturlarında bir sıra mühüm islahatlar və təyinatlar aparılıb, çünki Azərbaycanda məşhur bir kəlamı heç vaxt unuturlar: öz ordusunu və cəmiyyətini yedirtməyən bir hökumət gec-tez özge ordusunu yedirtməli olacaq...

Babacan - Gül - Davudoğlu triosu

Türkiyəyə nə vəd edir - qarpaz baxışlar...

Politoloqlar qardaş ölkədə gedən siyasi proseslərlə bağlı fərqli fikirdədir; yeni partiyayı Qərbdəki güclərin layihəsi hesab edən də var

Şübhəsiz, hazırda ən çox maraqlı doğuran hadisə yeni siyasi partiya qurması dəqiqləşən Əli Babacanın yaratdığı hərəkətdir.

Digər tərəfdən, artıq Əli Babacanla bir yerdə olma ehtimalına şübhə qalmayan Əhməd Davudoğlu var.

Lakin Babacan hərəkətinin mənəvi öndəri mövqeyində olan Abdulla Gül qəti şəkildə Davudoğlunu yeni siyasi partiya daxilində görmək istəmir.

Bu partiyanın adı öncə Azadlıq və Ədalət Partiyası və ya Azadlıq və Rifah Partiyası qoyulub. Sonra AKP və Rifah Partiyası ilə hər hansı bir bənzərliyin olması istənməyib.

Ardınca Azadlıq və Hüquq Partiyası adı ortaya atılıb. Babacanın siyasi fəlsəfəsinə və mövcud sosial tələblərə ən uyğun ad olaraq bu düşünülüb.

Digər tərəfdən, istəyirlər ki, yeni partiyanın adı qısaltıldıqan da diqqəti cəlb etsin. Bu səbəblə, başqa təkliflər də müzakirə edilir.

Ancaq hazırda ən güclü ehtimal budur. Yaxşı, bəs Əli Babacanın Azadlıq və Hüquq Partiyası (AHP) nə zaman qurulacaq?

Həm Gül, həm də Kılıçdaroğlu siyasi lider olmaqdan əlavə, bir növ, mənəvi lider olaraq da Babacan və İmamoglu dəstək verirlər. Pərdə arxasında rol oynayırlar. 2023-cü ilə doğru gedən yol sanki böyük şahmat oyunudur.

Məsələ 31 mart bələdiyyə seçkilərindən əvvəl gündəmə gəlib. Qardaş ölkə mətbuatı seçkilərdən sonra bu istiqamətdə gizli və ya aşkar hazırlıqların başladığını yazır. Müxtəlif mənbələrə istinad edən mətbuat AKP-li müxaliflərin bir və ya iki partiya ilə aktiv siyasətə başlama bələdəyini iddia edir.

Başçı, Səlcuq Özdağ və keçmiş Diyanət işləri başçısı Mehmet Görmez in də adı çəkilir.

"Habertürk"dən Nagehan Alçı təhlil edib ki, 2023-cü ilə doğru gedən yolda Əli Babacan, Əkrəm İmamoglu və Əhməd Davudoğlu ilə bərabər, adını hər kəsin unuduğu Məhərrəm İncə də var: "Bu gün Məhərrəm İncə faktından da bəhs etməliyik. Ərdoğanın "mühafizəkarların Mustafa Kamalı" olması reallığını heç bir siyasi təhlilçi ağılından çıxarmamalıdır.

Məncə, Babacan da, Davudoğlu da, İmamoglu da bu reallığı nəzərə alır. Doğrusu, diqqət etsəniz, buna uyğun bir üslub və dildən istifadə etdiklərini görürsünüz".

Milli Strateji Təhqiqatlar Mərkəzinin sədri Natiq Miri "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, yeni partiya yaradılması ideyası çoxdan var idi. Politoloqun fikrinə, buna keyfi vaxtdır hazırlıq gedirdi.

"Yeni partiya təsis edilməsi üç şəxsin təşəbbüsü kimi qiymətləndirilə bilməz. Bu projeyə müxtəlif qurumlar, QHT-lər qoşulmaqdadır.

Əslində partiyanın elanı bələdiyyə seçkisindən qabaq planlaşdırılırdı. Lakin ciddi səbəblər yeni təşkilatın elan olunmasını təxirə saldı.

Yeni partiya təkcə üç lider və daxili proseslərə görə meydana çıxmayıb. Qlobal səviyyədə yeni Türkiyənin gücünü dayandırmaq və AKP-ni zəiflətmək, Ərdoğanı prezidentlik postundan uzaqlaşdırmaq layihəsidir", - deyə ekspert vurğuladı.

Analitik proyektin arxasında Qərbdəki güclərin dayandığını düşünür: "Seçkidən sonra yeni partiyanın döviyyəyə buraxılması seçkinin nəticələri ilə əlaqəlidir. AKP və MHP-nin birgə "Cümhur ittifaqı" seçkidə əksər səsleri qazandı. Bu gün Ərdoğanın alter-

birlişib seçkiyə getdi. Onların birgə seçkiyə gətməsi həmin siyasi güclərin iradəsi ilə yox, Qərbin tövsiyəsi nəticəsində gerçəkləşdi.

Qərb anlayır ki, heç bir siyasi partiya yaxın müddətdə AKP-yə alternativ ola bilməyəcək. Ona görə yeni partiya döviyyəyə buraxmaqda AKP-ni parçalamaq istəyirlər. Eyni zamanda ortada böyük maliyyə var və vəsaiti Qərb yox, ABŞ, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Səudiyyə Ərəbistanı, eləcə də Türkiyəyə yaxın ölkələr xərcləyir. Qarşıdakı dövrdə ciddi təşkilatlanma olacaq. Bu, AKP və Türkiyəyə qarşı layihədir.

Amma mənə elə gəlir, Qərbin bu layihəsi də iflas edəcək. Çünki AKP çətin görünən məsələləri reallaşdırmaqda güclü Türkiyə ortaya çıxaracaq".

Hazırda İstanbulda yaşayan siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədovanın qəzetimizə bildirdiyinə görə, yeni partiya quruluşu AKP-dən küsüb gəndərlərin təşkilatı kimi dəyərləndirilə bilər: "Onlar dindən daha çox dünyəvi partiya qurmağa hazırlanırlar. Amma hələlik söz-söhbətlər gedir.

Əvvəlcə Davudoğlu Babacana təklif edib ki, partiya qur və Güllə birlikdə sənə dəstək verək. Amma Gül imtina edib. Ardınca Babacanın təklifi olub ki, Güllə birgə təşkilat yarasın. Yeni partiyanın sentyabra elan olunması gözlənilir. Hazırda AKP və CHP-nin parlamentdəki adamları ilə müzakirələr aparılır, tərəfdaş axtarırlar. Yeni partiyanın hədəfi siyasi hakimiyyətlə problemi olmayan fiqurların cəlb olunması və yeni iqtisadi modelə çıxış etməkdir".

Xanım politoloqun sözlərinə görə, bu üçlük ölkədə parlament idarəçilik üsulunu geri qaytarmağı hədəfləyib:

randan çıxarmaq, ABŞ-la əlaqələri yoluna qoymaq niyyətindədir. Bütün bunlar hələlik kluarlarda gedən müzakirələrdir və real addımlar atılmayıb. Sentyabrda yeni partiya elan olunarsa, Türkiyə siyasətində növbəti canlanma, dövr başlanacaq".

Siyasi ekspert Əhəd Məmmədli AKP-nin 17 illik iqtidarı dövründə müxtəlif projələr etdiyini xatırladı. Onun dediyinə görə, məqsəd hakim partiya elektoratının səs alması idi: "Biri prezident seçkilərində oldu. CHP və MHP vahid namizəd olaraq Ekmeleddin İhsanoğlunu irəli verdilər. O da ibadət adamıydı. Sonra Səadət Partiyası meydana çıxdı, onlar da seçkidə limiti aşdı bilmədilər. Sonra Akşenerlə cəhd göstərildi. Onda dedilər ki, AKP bitdi.

Amma Akşenerə Dəmirtaşdan az səs gəldi. Yeni Babacan-Davudoğlu da yeni projedir. Amma bu layihədə Güllün olacağını gözləmirəm.

Təbii ki, İstanbul seçkisindən sonra yeni partiya Ərdoğan hakimiyyəti üçün bir təhdid ola bilər. Amma geniş nüfuz qazanacağını gözləmirəm".

Ə.Məmmədli Babacanın Ermənistanla sərhədlərin açılmasında canfəşanlıq etdiyini də xatırladı: "Hətta Elmar Məmmədovonun ona yaxınlaşanda, özündən uzaqlaşdırmışdı. Bu mənada onun Azərbaycana münasibəti də bellidir. Lakin bu üçlük taktiki baxımdan uğur qazana bilər, strateji anlamda genişmiqyaslı nəticə əldə edəcəyi perspektivi yoxdur.

Şərqdə satqına münasibət birmənalıdır. Deyə bilərsiniz ki, Ərdoğan da Ərbəkandan ayrılıb. Amma bu ayrılıq iqtidarında olanda reallaşmamışdı".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Qazaxıstanda namus davası -30 nəfər xəsarət alıb

Ərəb işçilərin əxlaqsızlığı kütləvi etiraza çevrilib

Qazaxıstanın Atrav vilayətinin Tengiz neft istehsalı bölgəsində yerli işçilərlə qazaxlar arasında toqquşma baş verib. İyunun 29-da qazax işçilər şirkətin həyətinə etiraz aksiyası keçiriblər. Onlar Liviya əsilli Əli Davud adlı işçinin yerli qazax qadına qarşı təhqiramiz hərəkətinə etiraz ediblər. Daha sonra qazax işçilər ərəblərə hücum edib, Əli Davud və digər ərəb işçilər qazaxlar tərəfindən döyülərək ağır xəsarət alıblar.

İddiaya görə, yerli işçilərlə ərəblər arasında daha əvvəl də gərginlik olsa da, bu dəfə qarşıdurma Əli Davudun qazax qadını alçaltdan fotonu paylaşması olub. "Sohsolited Contracting Endihering and Prouement S.A.L Offshore (CSER)" neft servis şirkətinin ərazisində baş verən qarşıdurmada 30 nəfər xəsarət aldığı bildirilir. Ərəb işçinin telefonunda qazax qadınla yeni fotolarının çıxması isə gərginliyi daha da artırıb. Hadisə yerinə əlavə qüvvələr cəlb olunub. Şirkət bəyan edib ki, istintaq başlandı. Ərəb işçilər isə ərazidən avtobusla təxliyə olunub. Ancaq hirs soyumayan qazaxlar avtobusu daşlayıblar.

Daha sonra isə Əli Davudun videomüraciəti yayılıb. Açıqlamasında o, qazax xalqından üzr istəyir və məqsədinin qazaxları təhqir etmək olmadığını deyir. Eyni zamanda liviyalı işçinin Rusiyaya qaçdığı barədə məlumatlar yayılıb.

Məsələ ondadır ki, Atrav şəhəri ilə hadisənin baş verdiyi Tengiz mədənləri arasında məsafəni 4-5 saata getmək mümkündür. Bu isə polisə hadisə baş verən yerə gec gəlməsinə səbəb olub. Buna qədər isə ərazidəki polislərin hadisələrə müdaxiləsi nəticə verməyib.

Ancaq müstəqil mənbələr hadisə ilə bağlı bir neçə mühüm detallı qeyd edirlər ki, bu da məsələnin yalnız qadın mövzusu ilə əlaqəli olmadığını göstərir. İlk növbədə hadisə media və telekanallarda yayıldıqdan sonra geniş rezonans doğurub. Digər tərəfdən, bu hadisə qazaxlarla ərəblər və ümumiyyətlə, gəlmələr arasında ilk gərginlik deyil. Bundan əvvəl də qazaxlar neft sahəsində çalışan ərəb işçilərin daha yüksək əmək haqqı alması, həmçinin yerli sakinlərin adət və ənənələrinə, qayda və qanunlara əməl etməməsinə etiraz ediblər. Görünür ki, ərəblərin davranışları daha çox qəzəb doğurduğu üçün etirazlar məhz onlara qarşı olub, Tengizdə çalışan digər əcnəbilər, o cümlədən Türkiyədən gələn işçilərə qarşı hər hansı zorakılıq baş verməyib.

Yeri gəlmişkən, xatırladaq ki, 2013-cü ildə "Azərkörpü" şirkətinin bu şəhərə ezam olunmuş azərbaycanlı işçiləri ilə şirkətin Qazaxıstanda çalışan yerli əməkdaşları arasında da toqquşma baş verib. Qızıl Orda şəhərində 200 nəfərdən çox azərbaycanlının çalışdığı bildirilirdi. Azərbaycanlılarla qazaxıstanlıların arasında dava Sırdərya çayının sahilində düşüb. Üzləri maskalı yerli sakinlər azərbaycanlılara hücum etmiş və dava-dalaşda 3 azərbaycanlı və 1 nəfər qazaxıstanlı şəxs xəsarət almışdı. Həmin vaxt bildirilirdi ki, qazaxlar azərbaycanlıları vətənlərinə gələrək qeyri-qanuni işləməkdə ittiham edir, onları ölümlə hədələyərək geri qayıtmalarını tələb edirlər.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ-İran münasibətlərindəki gərginlik nisbətən səngiyib. Bir neçə gün öncə savaştan an məsələsi olduğu barədə qənaətlər var idisə, tərəflərin danışıqlara hazır olmaları ilə bağlı son açıqlamaları vəziyyətin nisbətən dəyişməsinə səbəb olub. Lakin ötən həftə ABŞ prezidenti İrana qarşı yeni sanksiyalara imza atıb. Bu sırada İranın dini liderinin də adı var.

Son məlumatlara görə, sanksiyalar səbəbindən İran neftinin ixracı kəskin şəkildə aşağı düşüb, bu isə ölkənin gəlirlərinə sarsıdıcı zərbə vurub. Belə aydın olur ki, Ağ Ev İranla savaştan dəhşətli fəlakətlərə səbəb olacağına nəzərə alaraq iqtisadi, siyasi və diplomatik basqıların davamını optimal yol olaraq seçib. İran

yaşamalarıdır".

"Borçalı" Cəmiyyətinin sədri Zəlimxan Məmmədli isə hesab edir ki, Orta Şərqdə Azərbaycan türk faktoru önəm daşıyır: "İranın gələcəyinin də Azərbaycan türklərindən kənarda düşünülmədiyini bölüşürəm. Güneyin mövqeyi olmadan İranla bağlı hər hansı qərarın müsbət sonluq verməyəcəyi qənaətinəyəm. ABŞ anlayır ki, post-İran variantında 50 milyonluq Azərbaycan qurulması bir reallıqdır və Orta Şərqlin gələcəyində vahid və

bunu da İrana qarşı psixoloji basqı kimi dəyərləndirmək olar. İrana qarşı yürüdülməyi iqtisadi sanksiya bu ölkənin infrastrukturuna və sosial sistemini ciddi zərbə vurub. Hələ ki əhali ABŞ-ın siyasətinə görə rejimə qarşı ciddi etirazlara qalxmır. Sosial baxımdan lokal etirazlar istisna olmaqla, geniş miqyasda etirazlar nəzərə çarpmır. Vaşinqtonun da əsas planı sosial etirazlarla və etnik kartdan istifadə edib, İrani daxilən zəiflətmək və təslim etməkdir. Əgər İran bu sanksiyalara rəğmən regionda vəkəlet müharibəsini davam etdirəcəksə, bunun xalqın ciddi etirazlarına gətirib çıxaracağı gözlənilir. Qeyd edim ki, ABŞ İran daxilində ərəblərdən, bəluclardan və kürdlərdən geniş istifadə edir. Məhz İranın Kermançah və Bəluçustan əyalətində törədilən terror aktları et-

ABŞ-ın İran planlarında

Azərbaycan - nələrə hazır olmalı?

Fazil Mustafa: "Bütün hallarda güneylilər kritik hazırlıq içində olmalıdırlar ki, daha ağır problemlər yaşamalarıdır"

Zəlimxan Məmmədli: "İranın gələcəyinin də Azərbaycan türklərindən kənarda düşünülmədiyini bölüşürəm"

Məhəmməd Əsədullazadə: "Bəluclar, ərəblər və kürdlər silahlı yola əl atdıqlarından, ABŞ üçün daha cəlbədicə görünürlər"

nın vitse-prezidenti Leya Cənidi isə öz növbəsində deyib ki, pilotsuz təyyarə ətrafındakı duruma əlaqədar İran beynəlxalq məhkəməyə müraciət edəcək. Hələlik faktlar və sübutlar toplanır.

Şübhəsiz ki, Pentaqon İrana qarşı hərbi rıçaqları işə salmaqdan ötrü fürsət gözləyir. Hələ on minlərlə amerikalı hərbiçinin bölgəyə götirilməsi də bundan xəbər verir. Lakin İrana qarşı çoxşaxəli kombinasiyalar quran ABŞ İran hakimiyyətinə müxalif qüvvələrin potensialından da yararlanmaqda davam edir. Lakin maraqlıdır ki, İrandan maraqlıdır ki, İrandan 40 milyondan artıq - əhalinin yansından çox - türk olduğu halda, ABŞ digər etniklərə "stavka" edir. Belə bir rəy var ki, ABŞ İrana qarşı müxaliflərdən istifadə etsə də, Azərbaycan türklərinə önəm vermir, daha çox kürdlərə, ərəblərə dəstək verməyə çalışır. Bunun əsas səbəbi kimi, bezi ekspertlər hesab edirlər ki, dünya gücləri, xüsusilə də İran ətrafındakı layihənin müəllifi ABŞ-ın gələcəkdə bölgədə böyük Azərbaycan dövlətinin yaranma biləcəyindən ehtiyatlanmasındır. İrana qarşı hərbi əməliyyatların hansısa mərhələsində bu ölkənin parçalanacağı gözləyən qüvvələr var ki, onlara Azərbaycan faktorunun qabardılması sərf etmir.

Təbii ki, Azərbaycan müsəlman qonşumuzda fəlakətli vəziyyətin yaranmasını istəmir. Həm də ona görə ki, söhbət bu ölkədə tarixi yurdlarında yaşayan milyonlarla soy-

demokratik Azərbaycan mühüm rol oynamaqlıdır. İran daxilində kürd və ərəb faktoru isə proseslərin aralıq fazasında xüsusilə əhəmiyyətlidir. Kürdlər və ərəblərin beynəlxalq arenada təşkilatlanması və əlaqələri Güney Azərbaycandan daha uzun müddətdə başlayıb və əlaqələr də bu baxımdan daha sistemli olub.

Güney Azərbaycan türkləri isə siyasi-ideoloji faktor olaraq ötən əsrin 90-cı illərindən qabarmağa və təşkilatlanmağa başlayıb. Unudulmamalıdır ki, əksər güclər bölgədə türk faktorunu reallığı ilə razılaşsalar da, bu faktorun vahid gücə çevrilməsində maraqlı görünürlər. Bunun isə tarixi, dini, siyasi səbəbləri az deyil. Strateji olaraq Anadolu-Güney və Quzey Azərbaycan - Orta Asiyanın birbaşa temas imkanları qazanması Qərb, Rusiya, Şanxay mərkəzləri üçün o qədər də arzuolunan deyil".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə qeyd etdi ki, ABŞ-la İran arasında hərbi müstəvidə qarşıdurma bir qədər arxa fona keçməsinə baxmayaraq, iqtisadi və kiber hücumlar davam edir: "Hərbi toqquşma regionda ABŞ-ın maraqlarına ciddi zərbə vuraçağı, dünya nizamının parçalanmasına gətirəcəyinə görə Vaşinqton daha da yumşaq gücdən istifadəyə önəm verməkdədir. Buna baxmayaraq, yene də İran ətrafında xüsusilə cənubdan Fars körfəzində ABŞ öz silahlı qüvvələrinin sayını artırır və yeni raket, təyyarə, gəmilər göndərir. Təbii ki,

nik amilə söykənirdi. Kürdlərin də PJK adlı terror təşkilatı Urmiya ətrafında İrana qarşı savaşı bu gün də davam edir. Əsas strategiya bundan sonra belə bir etnik qrupların silahlı dəstəklənməsi və iqtisadi sanksiyaları artırmaqdır. Onsuz da İran Vaşinqtona sərf edən anlaşılmaya getməyəcək".

M.Əsədullazadə ABŞ-ın azərbaycanlılara ögey münasibət bəsləməsinə təsadüfi saymır: "ABŞ ona görə İran daxilindəki azərbaycanlılardan bu ölkəyə qarşı istifadə etmir ki, burada Azərbaycan amili rol oynayır. Həmçinin azərbaycanlılar burada böyük xalq olduğundan İranın idarə olunmasında daha çox təmsil olunurlar və İrana qarşı aqressiya həyata keçirirlər. İran müxalifət qüvvələrinin çətinli altında azərbaycanlılar da var. Bunlar İran adı ilə təmsil olunur. Buradakı Azərbaycan türkləri daha da sivil yolla siyasi mübarizənin aparılmasından yanadırlar. Amma bəluclar, ərəblər və kürdlər silahlı yola əl atdıqlarından onlar ABŞ üçün daha da cəlbədicə görünürlər. Hesab edirəm ki, ABŞ-da anti-Azərbaycan qüvvələr var. Onlar Cənubi Azərbaycan məsələsindən qəsdən istifadə etmirlər. Çünki böyük bir xalqın birləşməsi meydana gələ bilər. ABŞ və digər ölkələr İrana qarşı vahid koalisiya da birləşsə də, Azərbaycan və azərbaycanlılara qarşı İranın mövqeyini daim bölüşür".

□ **Caavid TURAN,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

2019 -cu ilin birinci yarısı arxada qaldı. Təəssüf ki, Dağlıq Qarabağ konfliktini ilə bağlı bu ilə bəslənən kövrək ümidlər ilin ilk 6 ayında özünü doğrultmadı. İşğalçı Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyinə görə pozitiv gözləntilər püç oldu. Nə iki ölkənin rəhbərləri, nə də XİN başçıları arasında reallaşan görüşlər nizamlaşma prosesinə dinamizm gətirə bilmədi. Düşmən ölkənin yeni rəhbərliyi nəinki özündən əvvəlki xunta rejiminin destruktiv siyasətindən imtina etmədi, əksinə, bu siyasəti daha qaba, daha aqressiv və absurd məcrada davam etdirmək kursu götürdü.

Rəsmi İrəvanın bu mövqeyi təbii ki, sülh anlaşmasını deyil, müharibəni yaxınlaşdırmaqdır. Ermənistan "məxməri inqilab"dan keçən bir ildən çox müddətdə Nikol Paşinyan iqtidarı münaqişə tərəfləri arasında minimum etimad atmosferi yaratmaq üçün Bakının əsir və girovları "Hamını hamıya" prinsipi üzrə, qeyd-şərtsiz qaytarılması təklifini də qulaqardı etdi. Bu azmış kimi, Ermənistanın müdafiə nazir David Tonoyan Azərbaycanı yeni ərazi işğalı ilə hədələdi.

Azərbaycan sözsüz ki, yaranmış situasiyanın, işğalçı tərəfin hərbi-siyasi rəhbərlərinin verdikləri bu və başqa təxribatçı bəyanatların, habelə davam edən destruktiv mövqeyinin fərqindədir. Bakıda yaxşı anlaşırlar ki, bu minvalla işğal rejiminin sonu gəlməyəcək və sonu yaxınlaşdırmaq üçün müstəsna olaraq Azərbaycan ordusunun hərəkəti keçməsi lazım gələcək. Bu, uğurlu lokal əməliyyat şəklində də ola bilər, daha geniş hərbi kampaniya şəklində də.

Şübhə yox ki, Ermənistan rəhbərliyinin davranışları,

Erməni əsgər qorxusundan hərbi hissəyə qayıtmadı

Ermənistan ordusunun 19 yaşlı əsgəri Narek S. məzuniyyətdən sonra xidmət etdiyi hərbi hissəyə qayıtmaqdan imtina edib. Musavat.com "Report"a istinadən xəbər verir ki, Ermənistanın Açıqnyak administrativ dairəsindən olan əsgər qanuni məzuniyyət alaraq, evlərinə gedib.

İyunun 30-da məzuniyyət müddəti başa çatdığı üçün o, hərbi hissəyə qayıtmalı imiş. Ancaq əsgər hərbi hissəyə qayıtmaqdan imtina edib. O, valideynlərinə deyib ki, hərbi hissəyə qayıtsa intihar edəcək. Narekin sözlərinə görə, onu hərbi hissədə öldürəcəklər.

Valideynləri psixoloqa müraciət ediblər. Mütəxəssislər onu intihar etmək fikrindən daşıdırıblar. Əsgər hərbi hospitala yerləşdirilib və hazırda həkimlərin və hərbi polisin nəzarəti altındadır. Onun qulluq etdiyi hərbi hissədə araşdırma aparılır.

Qarabağda artan barıt qoxusu, itirilən sülh şansları

İlin ilk yarım ilində də nizamlaşma prosesi dalandan çıxmadı - səbəblər; ATƏT vasitəçiliyi iflas olub, Azərbaycan yeni nəsil silahlar almağa hazırlaşır...

onun sülh prosesini bir az da dalana soxan mövqeyi, Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimi danışıqlara qoşmaq üçün irəli sürdüyü absurd şərti həmin günün yaxınlaşdırır. O günə kimi isə Azərbaycan şübhə yox ki, öz hərbi arsenalını və ordusunun döyüş qabiliyyətini artırmağa davam edəcək. Söhbət həm də dost və tərəfdaş əlaqələrində olduğumuz ölkələrdən ən müasir döyüş maşınları və sistemlərinin alınmasından gedir.

Yeri gəlmişkən, bu arada məlum olub ki, Rusiya Azərbaycana istənilən növ döyüş təyyarələri satmağa hazırdır. Azeridefence.com nəşri xəbər verir ki, bu barədə Rusiyada təşkil edilmiş "Army-2019" Beynəlxalq Hərbi-Texniki Forumda təmsil olunan Rusiyanın Birləşmiş Aviatikinti Korporasiyasından məlumat verilib.

Təşkilat rəsmilərinin sözlərinə görə, forum çərçivəsində Azərbaycanın Müdafiə Nazirliyinin heyəti ilə görüşlər keçirilib, təqdimatlar edilib: "Biz indiyə kimi keçirilən görüşlərdə və bu gün mövcud layihələrimiz barədə Azərbaycan tərəfini məlumatlandırdıq".

Korporasiya nümayəndələri bildirdilər ki, ötən illərdə Azərbaycana "Su-30SM" və "MiQ-35" təyyarələri təklif olunsada, Azərbaycan tərəfi seçim etməyib. "Army-2019" Forumunda Azərbaycana təklif olunan yenilənmiş "İl-76MD-90A" hərbi nəqliyyat, "Su-34" və "Su-35" döyüş təyyarələrinin Müdafiə Nazirliyinin heyəti üçün təqdimatı keçirilib. Rusiya tərəfi adıçəkilən təyyarələrin Azərbaycana ixracı üçün danışıqlara hazır olduğunu bəyan edib.

Azərbaycan özünün hərbi arsenalını gücləndirmək üçün sözsüz ki, qardaş Türkiyə, İsrail, Pakistan, Belarus kimi dövlətlərlə də sıx əməkdaşlıq içindədir. Bundan əlavə, Bakının özünün hərbi-sənaye kompleksinin inkişafına mühüm diqqət yetirilir. Adıçəkilən ölkələrlə ölkəmizdə müştərek hərbi müəssisələrin yaradılması yönündə işlər uğurla davam edir.

Əlbəttə ki, qeyd edilənlər Azərbaycanın üstün iqtisadi-maliyyə potensialının aş-

kar göstəriciləri olmaqla yanaşı, işğalçı Ermənistanla müharibə variantında onu nələrin gözlədiyi barədə xəbərdarlıqdır. Eyni zamanda Dağlıq Qarabağ probleminin dinc həlli üçün görüldürülmüş, lakin 26 ildə heç bir nəticəyə malik olmamış ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrələrinə tələsmək üçün bir mesajdır.

Fakt budur ki, vasitəçilər 2019-cu ilin birinci yarısında da sülh prosesini irəli aparmaq üçün yadda qalan fəaliyyətdə bulunmadılar. Onların əsas qayğısı nəyin bahasına olur-olsun, atəşkəs rejimini qoruyub saxlamaqdan ibarət oldu. Əslində illərdir nizamlaşma prosesinin dalanda qalmasının baş səbəbi elə ATƏT vasitəçiliyinin iflasıdır. Bunun da kökündə təbii ki, həmsədrələrin işğalçı Ermənistanla ərazisinin 20%-i on illərdir işğal altında olan Azərbaycana eyni gözlə baxması, onların arasında bərabərlik qoyması, hətta bəzən təcavüzkarın nazı ilə oynaması dayanır. Halbuki BMT Təhlükəsizlik Şurasının Dağlıq Qarabağa dair məlum 4 qətnaməsi, AŞ PA-nın, Avropa Parlamentinin, NATO

Parlament Assambleyasının, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının, Qoşulmamaq Hərəkatının qəbul etdiyi qərar və qətnamələr bu bərabərliyi və qayğısını yerli-dibli istisna edir.

Aydın məsələdir ki, özünü qərəzsiz aparmalı olan vasitəçilərin belə qərəzli, ədalətsiz və ikili yanaşması davam etdikcə, sülh anlaşmasından danışmaq mümkün olmayacaq. Deməli, müharibə təhlükəsi də daim aktual qalacaq. Başqa sözlə, münaqişə bölgəsində yeni və dağıdıcı müharibənin səbəbkarı Ermənistanla yanaşı, vasitəçi dövlətlər də olacaq.

Vəziyyəti həssas və daha təhlükəli edən faktorlardan biri də digər münaqişəli bölgələrdən fərqli olaraq, Dağlıq Qarabağ konfliktini zonasında qarşı duran tərəflər arasında beynəlxalq ayrıca qüvvələrin olmamasıdır. Bu da problemin həllini sürətləndirməyi zəruri edən əlavə və çox mühüm özəllikdir. Hələ ki atəşkəs pis-yaxşı qorunur. Ancaq on illərdir sülhə gətirməyən atəşkəsin müharibə ilə yekunlaşa biləcəyi də gerek yaddan çıxarılmamalıdır. Xüsusən də atəşkəs üzərində əsas Minsk Qrupunun həmsədr dövlətləri tərəfindən...

Qulamhüseyn Əlibəyli

“Cənubi Qafqaz ölkələri Rusiya orbitindən uzaqlaşır”

Tiflis etirazlarını yatırmaq üçün ölümcül güllələrdən istifadə edilib;

Qulamhüseyn Əlibəyli:

“Gürcüstanda qalmaqal lokal etirazlarla yekunlaşa bilər, amma...”

İyunun 20-dən Gürcüstanda başlanmış etirazlar hələ də davam edir. Paytaxt Tiflisdə iki həftəyə yaxındır ki, aksiyalar keçirilir. Hər şey rus deputatın parlamentin spikerinin yerində oturmamasının qəzəb doğurmasından başlayıb. Buna görə gürcü spiker istefa verməli olub.

Amma gürcülər daxili işlər nazirinin istefasını tələb edirlər. “Yeni Müsavat”ın məlumatına görə, artıq qonşu ölkədə yeni situasiya yaranıb. Söhbət Tiflisin mərkəzi Rustaveli prospektində iyunun 20-21-də keçirilən nümayişlərin dağıdılmasında istifadə edilən güllələrin öldürücü təsirə malik olması iddialarından gedir.

Məlum olub ki, xüsusi təyinatlı dəstələrin istifadə etdiyi narıncı rəngli güllələr yaxın məsafədən açılan atəş zamanı ölümcül təsir yaradır. Gürcüstan hökuməti həmin güllələri 2018-ci ildə Türkiyədən idxal edib. İstehsalçı şirkət olan “Sterling”in rəsmi internet sahifəsində həmin mərmilər öldürücü güllələr kateqoriyasında yer alıb. Güllələrin 10 metrədən yaxın məsafədə istifadə edilməsi hədəfi öldürə bilər.

“Rustavi 2” telekanalının məlumatına görə, narıncı güllələr xüsusi təyinatlı polis dəstələrinə paylanan zaman onlara istifadə ilə bağlı təlimatlar verilməyib. Nümayişlərdə 305 nəfər yaralanıb. Qarşılıqlı zamanı 3 nümayişçi gözünü itirib. Xəsəret alanlardan bəziləri hələ də xəstəxanadadır. Gürcü etirazçıları rus deputat Sergey Qavrilovun spikerin yerində oturmamasını hökumətin ciddi səhvi kimi qiymətləndirirlər.

“Rusiya ilə Gürcüstan arasında heç bir münaqişə yoxdur” - Rusiya Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenko isə belə düşünür. Onun sözlərinə görə, hazırda gürcü hakimiyyəti iki ölkə arasında münasibətlərə son qoymaq üçün çalışır və bunun üçün əlindən gələni edir. “Biz heç bir təşəbbüs göstərməmişik. Gürcüstanla Rusiya arasında heç bir münaqişə yoxdur”, - Matviyenko bildirib.

Gürcü müğənni Nino Katamadze isə Tiflisdəki aksiyalara dəstək üçün Moskvada konsert verməkdən imtina edib. Müğənninin ötən həftə Moskvada baş tutan “Cazz İqamətgahı” festivalında çıxışı ölkəsində kəskin etirazlara səbəb olmuşdu.

“Mən bu barədə konsertdə demişəm və istəyirəm yenə bəyan edim: Bu, mənim Rusiyada son çıxışım idi”, - deyir Katamadze yazıb. Sənətçi həmçinin Tiflisdə etirazçıların daxili işlər naziri Georgi Qaxariyanın istefaya getməsi ilə bağlı tələbinin haqlı olduğunu bildirib.

Aydınlar Partiyasının sədri, hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəyli “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, gürcülər Rusiyadan qopmaq üçün səfərbər olublar. Onun sözlərinə görə, bəzi qüvvələr Tiflisdə baş verənlərdən öz maraqları naminə istifadə edə bilər: “Halbuki rus deputatın spikerin yerində oturması lokal etirazlarla yekunlaşa bilər. Amma daxilə qüvvələrin əlinə bəhanə keçdi və proses genişləndi. Bütövlükdə Cənubi Qafqaz ölkələrinin Rusiyadan uzaqlaşmaq meyli müşahidə olunur. Ermənistan da Rusiyadan uzaqlaşmağa çalışır və qərböyümlü xətt götürür”.

Q.Əlibəyli Kremlin Cənubi Qafqazdakı mövqelərini itirmək istəmədiyini düşünür: “Bunun üçün çabalar, səylər göstərir. Amma Cənubi Qafqaz ölkələrinin Rusiya orbitindən uzaqlaşması siyasəti görünməkdədir”.

Partiya sədri keçmiş prezident Mixail Saakaşvilinin Gürcüstan siyasətinə qayıtması ehtimalını belə şərh elədi: “Saakaşvili Ukrayna vətəndaşdır, bu ölkədəki seçkilərdə iştirakı düşünür. Amma onun Gürcüstanda böyük elektorati var, parlamentdə tərəfdarları təmsil olunur. Onu zaman göstərər ki, Saakaşvili Gürcüstanda iqtidarı götürə biləcəkmi”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

İyunun 30-da ABŞ prezident Donald Tramp ilə Şimali Koreya lideri Kim Çen İn arasında görüş keçirilib. ABŞ prezidenti şimali koreyalı həmkarı ilə bir neçə dəqiqəlik sərhəd xəttinin KXDR tərəfinə keçib və bununla da Şimali Koreya ərazisinə ayaq basan ilk ABŞ prezidenti olub. Daha sonra iki ölkə lideri Cənubi Koreya tərəfində yerləşən Azadlıq Evinə görüş keçiriblər. ABŞ prezidentini Cənubi Koreya prezidenti Mun Çje İn müşayiət edib. Liderlər arasındakı danışıq bir saata yaxın davam edib. Hər iki ölkə lideri nüvə silahı ilə bağlı aparılan danışıqların tezliklə yekunlaşmasını məqsəduyğun hesab edib.

Donald Tramp Şimali Koreya lideri ilə görüşü böyük irəliləyiş kimi qiymətləndirib.

Fevral ayında Donald Tramp və Kim Çen İn arasında keçirilmiş görüş isə uğursuz olmuşdu.

30 iyun görüşü bir ildə iki liderin üçüncü görüşüdür.

Bu görüşlərin hansı əhəmiyyəti var? Bundan qazanan hansı tərəfdir? ABŞ prezidentinin diktatorun ayağına getdiyini söyləmək olarmı?

Politoloq Əhəd Məmmədli

“Yeni Müsavat”a bildirdi ki, bu cür görüşlərin həm ABŞ, həm Şimali Koreya üçün əhəmiyyəti var, qazanan hər iki dövlətdir və onların başçılardır: “ABŞ Şimali Koreya ilə barışacaq. Koreya müsəlman ölkəsi deyil ki, ABŞ onunla savaşsın. Amerika ancaq müsəlman ölkələrini bombalayır. Həmçinin bir neçə cəbhədə eyni vaxtda vuruşmağı Amerika artıq çatdırmır. Həm də yaddan çıxartmayaq ki, Şimali Koreya nüvə derjivasıdır və onların Çin və Rusiya kimi

ABŞ prezidentini diktatorun ayağına aparın səbəblər

Trampın Şimali Koreya lideri ilə görüşündən qazanan kim oldu?

böyük müttəfiqləri var. Yaxın Şərqdən fərqli olaraq, Uzaq Şərq qaynar qazanına Amerika başını soxan deyil. Çünki Uzaq Şərq daha təhlükəli bölgədir və bu regionun ölkələri daha güclü və müqavimətə dayanıqlıdır. Unutmayaq ki, Donald Tramp tarixə sülhsevər lider kimi düşüb mənfii imicini müsbətə dəyişmək istəyir. Ona görə də Şimali Koreya ilə tarixi sülh im-

zalıb Nobel mükafatını almaq istəyir. Gələcəkdə ola biləcək Çinlə qarşılıqlı ABŞ özünə yeni müttəfiq qazanmaq da istəyir. ABŞ-Şimali Koreya yaxınlaşmasından hər iki tərəf qazandırmış olur. ABŞ Şimali Koreyanı Çindən özünə tərəf yaxınlaşdırmış olur, Şimali Koreya da nəhayət ki, sanksiya buxovundan azad olmaq imkanı əldə edir və hədəfdə olan dövlətlər

siyahısından çıxmış olur”.

Politoloq qeyd etdi ki, siyasi tərəfdən ABŞ-a, iqtisadi tərəfdən Koreyaya bu yaxınlaşma daha sərf edir: “Siyasetdə kimse kiminə ayağına getdi söhbətləri yoxdur. Siyasət küçə, məişət münasibətləri deyil. Siyasət daha geniş anlamı diplomatiya peşəsidir. Burada heç kəs heç kəsin ayağına getmir. Böyük kişiye münasibətləri aydınlaşdırmaq üçün yaxınlaşır. Bu da təbiidir. Amerika artıq özündən kiçiklərlə savaşımaq deyil, barışdırmağa çalışmaq istəyir. ABŞ-Şimali Koreya münasibətlərini bu cür qiymətləndirirəm. Tarix boyu Amerika prezidentləri ən qəddar, avtoritar diktatorlarla dostluq edib, edir və edəcək də. Bu yaxınlarda Şimali Koreya diktatoru da Amerikanın dostları siyahısına daxil ola bilər”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Putinin “liberalizm bitdi” iddiasına sərt reaksiyalar

Rövşən Əliyev: “Liberalizm çətin dövrünü keçir, ancaq...”
Fuad Əliyev: “Bunlar bütün cəmiyyətlərə xeyir gətirən dəyərlərdir...”

Rusiya prezidenti Vladimir Putinin “Financial Times” qəzetinə verdiyi müsahibədə səsləndirdiyi bəzi fikirlər müzakirələrə səbəb olub. Onun qənaətinə, liberalizm ideyası artıq ömrünü başa vurub və tamamilə köhnəlib.

Rusiya prezidenti miqrantlara münasibətdə açıq qapılar siyasətini pisləyib və deyib ki, liberalizm ənənəvi dəyərlərin hesabına ifrata varıb: “Liberal ideya heç nə etmək lazım olmadığını ehtiva edir. Miqrantlar yalnız ona görə öldürə, qarət edə və zorlaya bilərlər ki, onların bir miqrant kimi hüquqları qorunmalıdır. Liberal ideya köhnəlib”.

Putin liberal ideyanın artıq mövcudluğunu dayandırdığını da ifadə edib.

Kreml sahibinin dedikləri ilə bağlı Çexiyada mühacir həyatı yaşayan Rövşən Əliyev maraqlı status paylaşmışdır. Həmin statusu təqdim edirik: “Putin liberalizmin sıradan çıxdığını bəyan edib. Putinistlər bayram etməkdə olsalar, biz isə liberalizmin nə demək olduğunu xırdalayaq. Liberalizm fərdi azadlığın qarşı-

Rövşən Əliyev

sıdır. Qanunların aliliyini, şəxsi mülkiyyətin toxunulmazlığını, fərdin maraqlarının dövlətin maraqlarından üstün olduğunu deyir. Sənzuraya və dövlətin iqtisadiyyata müdaxiləsinə qarşıdır. Fərdlərin öz siyasi iradələrini göstərməkdə azad olduğunu bildirir. Hökumətin vətəndaşın şəxsi həyatına, seçiminə qarşısına qarşıdır. Liberalizmi belə çox qısa yolla tanısaq təhrif olar. Onu iqtisadi liberalizmə, siyasi liberalizmə, sosial liberalizmə bölüb geniş danışmaq yaxşı olardı. Liberalizm çətin sınaq dövrünü keçir, ancaq hələ nə Qərbi Avropada çöküb, nə də Şimali Amerikada. Liberal de-

Fuad Əliyev

mokratiyası olan ölkələrin hamısının iqtisadiyyatı Rusiyanınkindən ortalamada on qat effektiv işləyir. Yaponiyada isə 45 qat effektiv işləyir”.

Azərbaycan Liberal Demokrat Partiyasının sədri Fuad Əliyev “Yeni Müsavat”a açıqlamasında Yaponiyani misal çəkməklə məsələyə münasibət bildirdi: “İqtisadiyyat tərəfindən Yaponiyani misal çəkməklə bəzi ölkədə 1947-ci ildən Liberal və Liberal Demokrat partiyalarının birləşməsi hakimiyyət bölgüsü var. Səhv etmərsən, 1947-ci ildən Liberal Demokrat Partiyası təkbaşına bu günə qədər hakimiyyətdədir. Yaponiya

iqtisadiyyat, azad demokratiya, insanların yaşayış baxımından ən inkişaf etmiş ölkələrdən biridir. Liberal və liberal demokrat dəyərlər digər cəmiyyətlərdə inkişaf yolunu keçiblər. Bəzi Avropa ölkələri Suriyadan və digər yerlərdən gələn qaçqınlara qucaq açıb. Bu da daha çox həmin ölkələrin cəmiyyətlərinin liberal olmasından irəli gəlir. Digər ölkələrdən gələn insanlar xilas etmək üçün bu addımları atırlar. Lakin sonradan görürük ki, həmin insanlar olduqları cəmiyyəti yaşaya bilmirlər, qanunları pozurlar. Nəticədə liberal cəmiyyət repressiv cəmiyyətə dönür. Qadağalar və digər hallar baş verir. Digər ölkələrə gəliş üçün məhdudiyət qoyulur. Bu cür hallar daha çox liberal dəyərlərə zərbə vurur. Nəticədə liberalizmin sıradan çıxdığı yönündə fikirlər meydana çıxır. Amma düşünürəm ki, ən inkişaf etmiş cəmiyyətlərdən olan yapon cəmiyyətində liberal və liberal demokrat dəyərləri hələ də öndədirsə, digər cəmiyyətlər buna çatmalıdır. Bunlar bütün cəmiyyətlərə xeyir gətirən dəyərlərdir. Yaş məsələsini götürsək, ən yaşlı insanlar yapon cəmiyyətində yaşayırlar. Onu da qeyd edim ki, yaponlar digər ölkələrdə şirkətlər, yaxud şirkətlərinin filiallarını açırlar. Bu da heç şübhəsiz ki, liberalizmin həmin yerlərdə daha çox yayılmasına, yaxud möhkəmlənməsinə səbəb olur. Bundan sonra da bu cür halların davamlı olacağını nəzərə alsaq, liberalizmin bitdiyini söyləmək olmaz”.

□ **Cavanshir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Polis günündə 27 DYP əməkdaşına və 12 sürücüyə mükafat verildi

Prezident yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının dəstəyi ilə həyata keçirilən layihə çərçivəsində 2 iyul Polis günü münasibətilə millət vəkili, Daxili İşlər Nazirliyi, Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi və Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin nümayəndələri, QHT sədrələri, nəqliyyat ekspertləri və jurnalistlərin iştirakı ilə tədbir təşkil olunub.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Jurnalistika və İnkişaf Mərkəzinin sədri, Avtosfer.az portalının baş redaktoru Elməddin Muradlı bildirib ki, əsas məqsəd polisin cəmiyyətdə həyata keçirdiyi önəmli rolu çatdırmaq, eyni zamanda xidmətdə fərqlənən polis əməkdaşlarını mükafatlandırmaqdır. "Hər il ənənəvi olaraq təşkil olunan tədbirlərdən fərqli olaraq bu il iki yenilik etdik. Həm Qarabağ müharibəsində, həm də xidmət zamanı şəhid olan polis əməkdaşlarının, eyni zamanda veteran yol

polislərinin də xidmətlərini ictimaiyyətə tanıdacağıq. Həmçinin nümunəvi sürücüləri də müəyyən edərək onlara da Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsi və Avtosfer.az saytı tərəfindən hazırlanmış diplomlar təqdim olunacaq. Bu barədə Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin rəisi, polkovnik Nuşirəvan Səfərova təklif verəndə çox səmimi qarşıladı və təqdim olunacaq diplomları da şəxsən imzaladı. Buna görə Nuşirəvan müəllimə təşəkkür edirəm. Ümid edirik ki, bütün bunlar digər polis əməkdaşları və sürücülər üçün də bir stimol olacaq".

Tədbirdə çıxış edən millət vəkili, Mətbuat Şurasının sədri Əflatun Amaşov Azərbaycan jurnalistləri adından Prezident yanında Təhlükəsizlik Şurasının katibi Ramil Usubova və daxili işlər naziri, general-polkovnik Vilayət Eyvazova Polis günü münasibətilə təbrikini çatdırıb. Qeyd edib ki, istər Qarabağ

müharibəsi dövründə, istərsə də dinc vaxtda polis hər zaman asayişin keşiyində olub.

Sonra millət vəkili Fazil Mustafa, Çingiz Qənzadə, Jalə Əliyeva, Şahin İsmayilov, Flora Qasımov, Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidmətinin rəis müavini İbrahim Aliyev, hüquqşünas Ərşad Hüseynov, QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasının əməkdaşları Elməddin Behbud və Sənan Nəcəfov çıxış edərək, DİN əməkdaşlarını təbrik edərək, onların fəaliyyətindən danışdı, yol polisi ilə bağlı xatirələrini bölüşüblər.

Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin şöbə reisi, polis polkovniki Vaqif Əsədov çıxış edərək bütün həmkarlarını təbrik edib. Bildirib ki, bu gün Azərbaycan cəmiyyəti, ictimaiyyət polisinə inanır, rahat və təhlükəsiz şəkildə hərəkət edərək həyat tərzini yaşayırsa, bu, elə polisin uğurudur. Vaqif Əsədov poli-vətəndaş münasibətlərinin

daha da möhkəmlənməsində fəaliyyətinə görə Avtosfer.az saytına təşəkkürünü bildirib.

Daha sonra nümunəvi xidmətə görə fərqlənən 27 yol polisi əməkdaşı və nümunəvi sürücü olduğu üçün seçilmiş 12 nəfər mükafatlandırılıb. Mükafatlandırma mərasimində Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş yol polisi əməkdaşı Əli Vəliyev oğlu İlkin Vəliyev atasının diplomunu təqdim olunub. İlkin Vəliyev çıxışında təşəkkürünü bildirərək hazırda polis orqanlarında xidmət etdiyini, amma ən böyük arzusunun atası kimi yol polisi olaraq xidmət etmək olduğunu bildirdi.

Mükafatlananlar arasında Qarabağ müharibəsində iştirak etmiş yol polisləri də olub. Bundan başqa, xidmət zamanı həlak olmuş 2 yol polisinin ailə üzvlərinə də onların adına olan diplom və hədiyyələr təqdim edildi.

□ Musavat.com

Daşkəsənə yağan dolu təsərrüfata, körpülərə ziyan vurub

Başçı müavini fəsadların aradan qaldırıldığını, enerji problemi olmadığını açıqladı; leysan yağışlar bölgələrə zərər vurub

Daşkəsən rayonuna diametri 12 millimetr olan dolu düşüb. İcra başçısının müavini Namiq Süleymanov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, dolu yağması Daşkəsəndə adı hala çevrilib.

Onun verdiyi məlumata görə, həm rayonun mərkəzinə, həm kəndlərə dolu düşüb, yaranan problemlər aradan qaldırılıb.

İH başçısının müavini qeyd etdi ki, təzə salınan asırımlı körpülərə ziyan dəymişdi, problem həllini tapıb. Eləcə də dolu müəyyən qədər təsərrüfatlara ziyan vurub.

N. Süleymanov icra başçısı Əhəd Abiyevin tapşırığı əsasında bütün tədbirlərin görüldüyünü bildirdi və hazırda Daşkəsəndə işıq, qaz və s. problemlər olmadığını qeyd etdi.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentinin verdiyi məlumata görə, ölkə ərazisində qeyri-sabit hava şəraiti davam edir.

Nazirliyin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, Naftalan, Şəmkir, Qəbələ, Şəki, Xaltan, Qırz, Tərtər, Yevlax, Lerik, Yardımlı, Kişçay, Şahdağda yağış, Daşkəsən, Sarıbaş, Göyçayda isə leysan xarakterli yağış yağır.

Qubanın Söhbət kəndində vətəndaşa məxsus 43 baş qoyunu sel aparıb. Rayonun Tüləkəran və Kürkün kəndlərində 50 hektar kartof sahəsi məhv olub.

Dəyən ziyanın məbləğinin müəyyənləşdirilməsi və aradan qaldırılması üçün müvafiq komissiya fəaliyyətə başlayıb.

Son günlər yağan leysan xarakterli intensiv yağışlar nəticəsində Böyük və Kiçik Qafqazın əksər çaylarında sululuq artıb.

Şamaxı rayonu ərazisindən axan Pirsaatçay və İsmayılı rayonu ərazisindən axan Girdimançay çaylarında isə qismüddətli sel müşahidə olunub.

İyulun 2-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava yağmursuz keçəcək, mülayim cənub-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 18-21, gündüz 25-30, Bakıda gecə 18-20, gündüz 27-29 dərəcə isti təşkil edəcək.

Atmosfer təzyiqi 764 mm civə sütunundan 761 mm civə sütununa enəcək, nisbi rütubət gecə 65-75, gündüz 40-45 faiz olacaq. Abşeron çimərliklərində gözlənilən hava şəraiti:

- Şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pirsəği, Nardaran, Bilgəh, Zağulba) mülayim cənub-qərb küləyi əsəcək. Dəniz suyunun temperaturu 22-23 dərəcə isti təşkil edəcək.

- Cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) mülayim cənub-qərb küləyi əsəcək. Dəniz suyunun temperaturu 23-24 dərəcə isti təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında hava əsasən, yağmursuz keçəcək, lakin gecə və səhər bəzi dağlıq ərazilərdə qismüddətli yağış yağacağı ehtimalı var. Qərb küləyi arabil güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 16-21, gündüz 30-35, dağlarda gecə 7-12, gündüz 16-21 dərəcə isti təşkil edəcək.

□ Emil SALAMOĞLU,
"Yeni Müsavat"

Havaların kəskin dəyişməsinin aqrar sektora təhlükəsi

Kənd təsərrüfatının müxtəlif sahələri üçün ciddi risk faktorları yaranır

Son vaxtlar havanın temperaturunun kəskin dəyişməsi, bəzi rayonlarda yağıntı, hətta sel olması aqrar sektora da mənfi təsir göstərir. Ekspertlər hesab edirlər ki, son iki gündə havaların kəskin dəyişməsi kənd təsərrüfatının müxtəlif sahələri üçün ciddi risk faktorları yaradır.

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə ekspert Nicat Nəsirli də bu faktora daha çox "bitkilər üçün stress amilləri" demək olar.

Ekspert bildirdi ki, yağıntılı və küləkli hava şəraiti ilk növbədə meyvəçiliyə təsir edir: "Mövsümün bu çağında yağıntılı düşməsi nəticəsində havada nemlik normasının artması xüsusən alma ağacları üçün təhlükəli xəstəlik olan demgilin aktivləşməsinə səbəb olur. Bağban demgilə qarşı yalnız kimyəvi mübarizə tədbiri aparılmalıdır ki, bu da qulluq işlərinin artması və məhsula çəkilən xərclərin

yüksəlməsi ilə müşahidə olunur. Bu havalar mövsümün ən sevilən giləmeyvəsi olan gilasa da mənfi təsir göstərir. Ağacın üzərində qalan, yıqılmamış gilasa yağış dəyərsə çatlama əmələ gəlir və məhsulun əmtəə görünüşü itir. Üstəgəl, mövsümün əsas zərərvericiləri olan "şərq meyvəyeyeni", "şərq alma yeyeni" və Kaliforniya yastacasının aktiv fazasıdır, onlara qarşı da ayrıca mübarizə aparılmalıdır".

N.Nəsirlinin sözlərinə görə, üzümçülükdə isə temperaturun qəflətən yüksəlməsi üzüm tinglərində su balansını pozur, qarşılma halları yaradır, gilələr-

də günəş yanqlarının və büzümlərin əmələ gəlməsinə səbəb olur: "Havanın rütubətli olması və gecə müşahidə edilən soyuqlar bir sıra göbələk xəstəliklərinin - mildiu, oidium, ölü kol və sairin aktiv inkişafına səbəb olur. Digər tərəfdən hava şəraitində, xüsusən də gündə-

lik temperaturda müşahidə edilən kəskin tərəddüdlər (amplitud) üzümde metabolizm, fotosintez kimi fizioloji proseslərin pozulmasına səbəb olur ki, son-da bu da məhsulun keyfiyyətinə mənfi təsir edir".

Əkinçiliyə gəlinə, ekspert bildirdi ki, əsasən biçində ciddi

fasilələr yaradır, tam yetişərək biçilmə mərhələsinə çatmış taxıl sahələrində yatma, dən tökülməsi kimi fiziki itkilərə gətirib çıxarır, üstəgəl, biçilmiş məhsul xırmanda düzgün yerləşdirilməyibsə, nəm havaların təsiri ilə çürüməyə səbəb ola bilər: "Mövsümi becərmə işləri gedən qarğıdalı, şəkər çuğundur sahələrində güclü küləklə müşayiət olunan qeyri-sabit hava şəraiti bar orqanlarının zədələnməsinə, tam qırılmasına gətirib çıxarır ki, bu da sahədən əldə olunan məhsuldarlığı aşağı salır. Yemçilikdə isə biçin prosesində fasilələrə səbəb olur, biçilərək sahədə quruma mərhələsində olan otun keyfiyyətinə pis təsir göstərir, ot qaralır və

təsərrüfat əhəmiyyəti itir".

Kəskin dəyişən hava şəraiti tələvəçilik sahəsinə təsirdən danışan ekspert bildirdi ki, açıq sahədə salınmış bitkilərdə çiçəklərin tökülməsi, əzilmə, aşma kimi hallar yaradaraq məhsulun bəribaşdan əmtəəlik qabiliyyətini aşağı salır. Heyvandarlıq isə yeganə sahədir ki, belə havalar iri və xırda buyuzlu heyvanlarda, eyni zamanda quşçuluqda ideal havalar sayılır. Heyvanlarda bədən temperaturunun aşağı düşməsi nəticəsində yemin həzmə gediciliyi artır, heyvan daha iştahla yeyir və özünü bir növ komforda hiss edir.

□ Nərgiz LİFTİYEVA,
"Yeni Müsavat"

ABŞ-a qarşı dörd nəhəngin ittifaqı

Ekspert: "Onların ABŞ-a qarşı ittifaqı müvəqqəti birlikdir və eğer həmin ittifaqa daxil olan ölkələrdən hər hansı birinin..."

ABŞ-ın Rusiya, İran və Türkiyə ilə münasibətləri gərginləşdikcə bu üç ölkənin vahid "düşməne" qarşı yaxınlaşması prosesi son bir-iki ildə müşahidə olunmaqdadır. Rusiya və İran kimi, Türkiyə də Amerika təhlükəsi ilə üzleşir. Türkiyə siyasi analitiklərinin fikrincə, eyni təhlükəyə qarşı duran bu üç ölkə vaxt keçdikcə işbirliyini genişləndirə və hətta bu işbirliyini ittifaqa çevirə bilər.

Bildirilir ki, bu üç ölkənin hərbi potensialı, demografik özəllikləri və Rusiyanın nüvə potensialı nəzərə alınarsa, bu koalisiyanın dünyanı üçqütblü struktura necə çevirdiyi və bunun Amerika üçün hansı geopolitik fəlakətə səbəb olacağı aydın olar. Həmçinin vurğulanır ki, Rusiya-Türkiyə-İran ittifaqı Asiya-Sakit okean güc mərkəzinin lideri Çinlə sıx əlaqələr qurarsa və Çin də bu ittifaqa qoşularsa, yeni iktütblü dünyada Amerikanın global liderliyinin sonu elan oluna bilər.

Bəs ABŞ-a qarşı Rusiya-Türkiyə-İran ittifaqının artıq tamamilə formalaşdığından danışmaq olarmı? Bu üçlü və ya dördlü ittifaq ABŞ-ın dünyada mövqelərini sarsıda bilərmi?

Politoloq Nəzakət Məmmədova "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bu ittifaq ABŞ-ın mövqelərinə bir sıra məsələlərdə zərbə vursa da, bütövlükdə onun global liderliyinə, yaxud hegemonluğuna zərbə vurmaq iqtidarında deyil. Əvvəla, bu ittifaq daimi yox, müvəqqəti maraqlar əsasında formalaşmış birlikdir. Digər tərəfdən, onların öz aralarında tarixən dərin ziddiyyətlər mövcuddur və bu günədək davam edir: "Çünki onların hər biri keçmişdə böyük imperiyalar olmuşlar. Məsələn, Rusiya-Türkiyə, Rusiya-İran, İran-Türkiyə öz aralarında aramsız olaraq daima vuruşmuşlar. Onların ziddiyyətli geosiyasi münasibətləri bu gün də davam edir və daima qalacaqdır. Hələ Amerika dövlət kimi dünyanın siyasi xəritəsinə daxil olmamışdan xeyli əvvəl bu dövlətlər tək regional gücə çevrilməyə uğrunda savaşımışlar. Əgər ABŞ-la onların global səviyyədə toqquşan maraqları varsa, öz aralarında yerləşdikləri bölgədə dərin ziddiyyətlər hökm sürür. Odur ki, onların ABŞ-a qarşı ittifaqı müvəqqəti birlikdir və eğer həmin ittifaqa daxil olan ölkələrdən hər hansı birinin ABŞ-a qarşı olan iddiası təmin olunarsa, ziddiyyət yaradan səbəblər aradan qalxarsa, o, dərhal koalisiyanı tərk edəcək".

Politoloq qeyd etdi ki, hazırda Türkiyə, İran ABŞ-la əsasən Yaxın Şərqdəki ərazi bütövlüyü məsələsində anlaşmırlar, ABŞ-ın yeni dünya nizami planlarının onlara aid hissəsindən narahatlıq keçirirlər, eyni zamanda Rusiyanın yenedən global gücə çevrilmək ambisiyaları ABŞ-ı narahat edir, Çin və ABŞ arasında ticarət savaşı Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsindən sonra daha da geniş vüsət alıb: "Təbii ki, bütün bu və digər ziddiyyətlər asanlıqla həllini tapmayaacaq və uzun müddət davam edəcəyi gözlənilir. Lakin eğer həll edilseydi, Rusiya-Türkiyə-İran ittifaqı və Çin birliyi zəifləyər, sıradan çıxardı.

Məsələn, Türkiyə-ABŞ ittifaqı daha möhkəm əsaslar üzərində qurulub, nəinki Türkiyə-Rusiya. ABŞ-ın Türkiyədən, Türkiyənin ABŞ-dan bir sıra konkret, mücərrəd olmayan tələbləri var. Əgər onlar qarşılıqlı surətdə təmin olunsaydı, iki ölkə əvvəlki müttəfiqlik münasibətlərinə qayıda bilərlər. ABŞ Suriyada PKK/PYD/YPG-ni terrorçu təşkilat kimi tanısa, Fəvullah Güleni təhvil versə, Suriya, İraq ərazilərində kürd dövləti yaratmaq və bunu Türkiyəyə, İrandak genişləndirmək planlarından əl çəkərsə, NATO-nun müttəfiqi Türkiyə ilə yaxınlaşmaq şansları artar.

Bununla yanaşı, Türkiyə Rusiyadan S-400 almaqdan imtina etsə, prezident Ərdoğanın təbii hakimiyyət iddiasından əl çəkib ABŞ-a yaxın digər bir daxili siyasi güclə hakimiyyəti paylaşmağa razı olsa, Amerikanın Yaxın Şərq planlarına, xüsusilə Kürdüstan dövləti yaratma, Suriyanın şimalında Pentagonun Aralıq dənizinə çıxışı olan hərbi bazalar yaratmaq planlarına müqavimət göstərməyə, Çinin meqalayihələrində iştirakdan imtina etsə, o zaman ABŞ-la yenedən yaxınlaşa bilər.

Yaxud Rusiya SSRİ-nin malik olduğu fəvqəldövlət statusu iddialarından əl çəkərsə, MDB ərazisini öz maraq dairəsi hesab etməzsə, əksinə, Ermənistan, Ukrayna, Gürcüstanın da Baltıqyanı respublikalar kimi Qərbe inteqrasiyasına şərait yaratsa, Yaxın Şərqdən tutmuş Latin Amerikanədək dünyanın heç bir bölgəsində ABŞ-la toqquşmaya gətməyə, yalnız öz coğrafi sərhədlərinə çəkilib demokratikləşmə ilə məşğul olarsa, o zaman ABŞ-Rusiya münasibətləri xeyli yumşalar".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin baş naziri və Dubay əmiri Şeyx Məhəmməd Raşid əl-Məktumun həyat yoldaşı Almaniyaya qaçıb. Britaniyanın "The Sun" qəzetinin yazdığına görə, Şeyxin 39 yaşlı həyat yoldaşı, şahzadə Haya bint əl-Hüseyn 11 yaşlı qızı, 7 yaşlı oğlu ilə birlikdə 31 milyon funt-sterlinq pul götürərək ölkəsini tərk edib.

Bundan başqa, hazırda BƏƏ-də Dubay və Əbu-Dabi əmirləri arasında ciddi siyasi münaqişə var. Bilindiyi kimi, BƏƏ 7 ayı əmirliyin birləşməsindən yararlanıb. İki əsas əmirlik, yeni Əbu-Dabi və Dubay əsas əmirliklər hesab olunur. Ölkənin başçısı Əbu-Dabi əmiri, vitse-prezident və baş nazir isə Du-

tənqidlərə səbəb olub. Ehtimal ki, İranla da gərginləşən münasibətlər, müharibə ehtimalı ən çox Dubay əmirini narazı salır. Çünki müharibə və ona bərabər gərginlik Dubayın iqtisadiyyatına ciddi zərbə vura bilər.

İran mediası isə şahzadə Hayanın Almaniyaya qaçışının İordaniya və Du-

edərək krala qarşı çevriliş hazırlığında iştirak edib.

Ərəb dünyasında ilk olaraq Qətərə qarşı Səudiyyə Ərəbistanı və daha bir neçə körfəz ölkəsinin embarqosu başladı. Payızda isə Livanın baş naziri Ər-Riyadda saxlandı, yalnız Fransa və BMT-nin müdaxiləsindən sonra azad edildi. Bunun ardınca isə

Ərəb şahzadəsinin Almaniyaya qaçışının hekayəsi

Bu hadisə ilə İordaniyadakı çevriliş arasında hansı bağlar var?

Məlumatlara görə, şahzadə Haya artıq Almaniyaya hökumətdən sığınacaq tələb edib və həyat yoldaşına qarşı boşanma iddiası qaldırıb. O da məlum olub ki, şahzadə ölkəsini bir neçə ay əvvəl tərk edib. Şeyx əl-Məktumun həyat yoldaşını geri qaytarmaq üçün Almaniyaya müraciət etsə də, rədd cavabı alıb.

Qeyd edək ki, bu hadisə körfəz ölkələri üçün yeni deyil. Bundan əvvəl Səudiyyə Ərəbistanında və digər körfəz ölkələrində bənzər hadisələr baş verib. Ailəsi ilə problemləri, siyasi münaqişəsi olan şahzadələr, eləcə də sərt ailə qanunları ilə yaşamaq istəməyən qadın ailə üzvləri vaxtaşırı ölkədən qaçırırlar.

Yeri gəlmişkən, ötən il Şeyx Məktumun qızı 33 yaşlı Lətifə bint əl-Məktum evlərindən qaçmışdı. Dubaydan yaxta ilə qaçan Lətifə Hindistan sərhədlərinə 80 kilometr qalmış internet vasitəsilə müraciət yayaq dünyadan kömək istəmişdi. Həmin vaxt şahzadə ilə birlikdə onun finlandiyalı idman məşqçisi Tiina Johanna Jauhainen də olub. Şahzadə Lətifənin qaçmaq üçün 7 il hazırlıq gördüyü, pul topladığı bildirilirdi. Eyni zamanda onun qaçmamasından əvvəl son 3 il həbsxanada saxlanıldığı iddia edilirdi.

İndi isə vəziyyət daha mürəkkəbdir. Məsələ ondadır ki, Haya bint əl-Hüseyn İordaniya kralı Hüseyin qızı və hazırkı kral, İkinci Abdullahın ögey bacısı-

bay əmiridir. Ancaq hazırda bu iki əmirlik liderləri arasında siyasi hakimiyyət rəqabəti var.

Məsələ ondadır ki, son illərdə BƏƏ bölgədə aktiv siyasət aparır. Bu ölkə 2013-cü ildə Misirdə baş verən hərbi çevrilişə dəstək verən hərbi müdaxilənin əsas aktoru olub. Ölkəyə böyük hərbi kontingent göndərilib. Son günlər məlumatlarda BƏƏ qüvvələrinin bir qismini Yəməndən geri çəkdiyi iddia olunur. Ancaq BƏƏ rəsmiləri geri çəkilməni Yəməndəki atəşlə əlaqələndirir. Bundan başqa, BƏƏ Səudiyyə Ərəbistanı ilə birlikdə 2017-ci ildə Qətərə qarşı blokadanın əsas iştirakçısı olub. Ancaq indi iddialara görə, bu siyasət hakimiyyət daxilində bölünmələrə səbəb olub. Yəmənə müdaxilənin uğursuzluğu, beynəlxalq aləmdən gələn tənqidlərin artması siyasi səhnədə gərginliyi daha da artırıb. Çünki daha əvvəl xeyli aktiv olan əl-Məktum son illərdə geri çəkilib, üzde görünür. Bu isə ona qarşı

bayda hazırlanan hakimiyyət çevrilişləri ilə əlaqəsinin olduğunu yazıb. İddialara görə, Dubay əmiri və İordaniya kralına sui-qəsd hazırlanıb. Belə ki, ABŞ-ın təklif etdiyi Fələstin münaqişəsinin həlli ilə bağlı "əsrin anlaşması"na imza atmaqdan imtina etdiyi üçün kral Abdullaha qarşı sui-qəsd hazırlanıb. Ancaq kral sui-qəsdə xəbər tutub və planın qarşısı alınıb. Sui-qəsd planında şahzadə Haya bint əl-Hüseyn də olub. Ancaq çevriliş və şahzadənin bu hadisədə iştirakı ilə bağlı detallı məlumat verilmir.

Qeyd edək ki, bu, İordaniyada ilk çevriliş cəhdi deyil. Xüsusən də son illərdə bu Yaxın Şərq ölkəsində siyasi gərginlik yüksəkdir. 2017-ci ilin dekabrında kral Abdullaha qarşı çevriliş hazırlanmışdı. Bu iddialara səbəb isə kral Abdullahın iki qardaşı və əmisi oğlunu ordadakı vəzifələrindən azad edib ev həbsinə alması olub. İddiaya görə, şahzadələr Səudiyyə Ərəbistanı və BƏƏ ilə əməkdaşlıq

İordaniya kralına qarşı sui-qəsd iddiaları ortaya çıxdı. Bu həmin vaxt idi ki, prezident Tramp Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanımışdı və bütün ərəb-müsəlman aləmi ABŞ-a etiraz edirdi. Həmin vaxt ehtimal olundu ki, Fələstinlə bağlı yeni sülh müqaviləsinə razı olmayan İordaniya kralını devirmək istəyiblər. Çünki İordaniya Fələstinin rəsmi himayəçisi hesab olunur. Üstəlik, ölkə əhalisinin təxminən yarısını fələstinlilər təşkil edir. İordaniya rəhbərliyinin Fələstinlə bağlı ABŞ planına dəstək verməsi, obrazlı deyilsə, öz ayağına güllə vurmaqdır. Bu səbəbdən də kral Abdullah 2017-ci ilin dekabrında İstanbulla gedərək İƏT-in Trampın qərarına qarşı mövqeyini dəstəklədi. Ancaq az sonra məlum oldu ki, kralın qardaşları şahzadə Faysal bin Hüseyin və Əli bin Hüseyin, eyni zamanda əmisi oğlu Talal bin Məhəmməd ona qarşı ərəb ölkələrinin dəstəyi ilə hərbi çevriliş hazırlayıb. Həmin vaxt kral Abdullaha qarşı sui-qəsdə Səudiyyə Ərəbistanı vəliəhd-şahzadəsi Məhəmməd bin Salman və BƏƏ vəliəhdi Məhəmməd bin Zayed adı keçirdi.

Yeri gəlmişkən, iyunun sonunda Trampın müşaviri və kürəkəni Cared Kuşner Bəhreynə İsrail-Fələstin sülhü ilə bağlı yeni planını təqdim edib. Ancaq İordaniya bu təqdimata qatılmayıb. Fələstin məsələsinin bu şəkildə həlli, yəni Qüdsün İsrailin paytaxtı kimi tanınmasının ən böyük riski İordaniya üçündür. Bu səbəbdən də indi kral çox həssas və ağır bir döndərdən keçir. Təkcə İordaniya kralı yox, həm də bir çox ərəb hakimiyyətləri.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Qaydasız MMA döyüşü üzrə dünya və Avropa çempionu olmuş Fərhad Poladov dünyasını dəyişib. Belə ki, iyulun 30-da idarə etdiyi "Niva" markalı maşınla Bakıda qəzaya düşən idmançı ağır bədən xəsarətləri alaraq 3 sayılı Şəhər Kliniki Xəstəxanasına yerləşdirilib.

Həkimlərin söylərinə baxmayaraq, onun həyatını xilas etmək mümkün olmayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, F.Poladov "Koroğlu" metro stansiyasının yaxınlığında "Niva" avtomobili ilə hərəkətdə olarkən idarəetməni itirib. Nəticədə nəqliyyat vasitəsi səkiyə çarpılaraq yolun əks tərəfinə çıxıb və "Hyundai" markalı avtomobillə toqquşub.

Poladov iki dəfə künq-fu üzrə dünya çempionu olub. O, həmçinin 2013-cü ildə MMA üzrə dünya kubokunu qazanıb. 2014-cü ildə MMA üzrə dünya çempionatının qızıl medalını əldə edib.

"Yeni Məsavat" xəbər verir ki, mərhum idmançının sosial şəbəkədəki səhifələrində xeyli sayda insan hadisədən üzdüyünü bildirib. İstifadəçilər qeyd ediblər ki, Poladov ötən ay gənclər və idman naziri Azad Rəhimov tərəfindən Azərbaycan Respublikasının İdman Ustası adına layiq görülmüdü.

Poladovun səhifələrində onun iş yeri kimi Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidməti göstərilib. Onun məşğul olduğu idman növünə gəlinə isə MMA (Mixed martial arts) qarışıq döyüş sənəti kimi tanınır. Qədim Yunan erası ərzində tutaşmağın və vurmağın kombinasiyaları bacarıqlarını göstərmiş Pankration (və ya pankreas) tanınan qədim olimpiya döyüşü növü idi. Onun oxşar müasir forması isə qarışıq döyüş növləridir. Bu idman növü

Qəzada ölən idmançının döyüş yolu...

Fərhad Poladov idmançılar arasında kifayət qədər nüfuza malik olub

Qədim Yunanıstanda yaranıb və daha sonra romalılara ötürülmüdü.

Bu döyüş növü Pride FC və UFC kimi keçirilən beynəlxalq turnirlərdə istifadə olunur.

Böyük İsgəndər əsgərləri silahsız döyüşlərdə bacarıqları səbəbi ilə bu idman növünü bacaran (O zaman Pankration) əsgərləri seçib. İsgəndər E.ə. 326-cı ildə Hindistanı işğal etdiyi zaman çoxsaylı pankreasistlərlə birlikdə savaşa grib. Həmin ərəfədə bir sıra Asiya döyüş sənədi doğulub. Pankreas eyni zamanda qarışıq döyüş sənəti kimi tanınan idmanın ilk qeydiyyatdan keçmiş formasıdır.

1925-ci ildə Braziliyanın Rio de Janeyro şəhərində ilk dəfə qarışıq döyüş sənəti təbiiq olunmağa başlanıb.

İlk MMA turniri 1993-cü ildə ABŞ-ın Denver şəhərində keçirilib. Bu yarışmada müxtəlif döyüş sənətlərini istifadə edən idmançılar iştirak ediblər. Bu turnirdə iştirak edənlər Patrick Smith və "Kick

Boks" idmanını təmsil edən Kevin Rosier, savaşı döyüşçüsü Gerard Gordeu, karate ustası Zane Frazier, atıcı Ken Shamrock, sumo güləşçisi Teila Tuli, professional boksçu Art Jimmerson və braziliyalı Jiu-Jitsu usta qara kəmərlər Royce Gracie iştirak ediblər.

İdman növünün özünə məxsus qaydaları var. Belə ki, saç çəkmək, tökmək, cinsiyyət orqanlarına vurmaq, kəllə atmaq, tüpürmək, bədəne hansısa yağ sürtmək, barmağı ağıza, gözə daxil etmək qadağandır. Qardaş Türkiyədə də bu idman növü xeyli məşhurdur. Belə ki, 2013-cü ildə MMA Federasiyası Ali Anı və onun komandası tərəfindən ilk dəfə Türkiyədə təsis edilib. Nəticədə "Türkiyə MMA komandası" formalaşmış. Bu komanda ilə birlikdə hər il nizamla olaraq Dünya MMA təşkilatlarına, Avropa MMA təşkilatlarına və Balkan MMA təşkilatlarına gedilərək, döyüşlər təşkil olunur.

Türkiyə MMA Federasiya prezidenti Ali Anı 2016-cı ildə WMMAF-da (World Mixed Martial Arts Federation) baş köməkçisi vəzifəsinə gətirilib.

Qısası, demək olar ki, Qarışıq Döyüş İncəsənəti (MMA) digər döyüş sənətlərində istifadə edilən müdafiə, döyüş və hücum üsullarının geniş spektrini əhatə edən müdafiə idmanıdır.

UFC, ONE FC, ROAD FC və BELLATOR kimi təşkilatlarla MMA daha universal və populyar bir idman halına gəlib.

Göründüyü kimi, Azərbaycanda da bu idman növünün həvəskarları az deyil. 2014-cü ildə qarışıq döyüş növləri üzrə (MMA) açıq Avropa çempionatı keçirilib. Çempionatda 20 ölkənin iştirak etdiyi turnirdə Azərbaycan 1 qızıl, 1 gümüş və 2 bürünc medal qazanıb. Azərbaycanda Pankration idman növü 2006-cı ildə, Grappling idman növü 2012-ci ilin fevral ayında, MMA idman növü 2012-ci ilin may ayında

Gənclər və İdman Nazirliyi və Ədliyyə Nazirliyinin rəsmi qeydiyyatından keçib. Hazırda MMA, Pankration və Grappling Federasiyası kimi fəaliyyətdədir. Yüksək səviyyədə yarışlar təşkil olunur.

Onu da qeyd edək ki, bu ilin yanvar ayında qripdən dünyasını dəyişdiyi bildirilən idmançı Xamis Məmmədov da MMA ilə məşğul olurdu.

□ Əli RAİS, "Yeni Məsavat"

Yay mövsümünün çimərlik dərdi

Müzəffər Ağakərimov: "Bütün çimərliklər pulsuz olmalı və bu qaydanı pozanlar ciddi şəkildə cəzalandırılmalıdır"

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin (ETSN) Xəzər Kompleks Ekoloji Monitoring İdarəsinin əməkdaşları bu günlərdə yenidən 24-27 iyun tarixlərində çimərlik ərazilərində monitorinqlər keçirərək, dəniz suyundan nümunələr götürüb, mikrobioloji təhlillər aparıb.

Nazirlikdən bəyan edilib ki, əldə olunan nəticələr bundan əvvəlki nəticələrlə eyni olub. Belə ki, bir daha məlum olub ki, Türkan, Hövsan, Şıx, Sahil və Sumqayıt çimərliklərinin dəniz suyu mikrobioloji baxımdan çirklili olduğundan çimərlik üçün yararsız, Abşeron yarımadasındakı Bilgəh, Nardaran, Buzovna, Mərdəkan, Şüvəlan, Novxanı, Zağulba, Pırşağı çimərlik ərazilərində dəniz suyu isə yararlıdır.

Həmçinin Xəzərin şimal və cənub bölgələrində də monitorinqlər aparılıb. Nəticələrə görə Xaçmazın Yalama, Seyidlər və İstisu (Müxtədir) çimərlik ərazilərində dəniz suyu

istifadə üçün yararlı, Nabran ərazisinin dəniz suyu isə çimərlik məqsədilə qeyri-qənaətbəx hesab olunur. Lənkeran və Astara rayonları ərazisindəki çimərliklərdə də dəniz suyunun tərkibi qənaətbəx hesab olunub.

Beləliklə, çimərliklərdəki

dəniz suyunun yararlı və ya yararsız olması problemi ilə yanaşı Xəzər dənizinin sahilində ictimai çimərliklərin sayının getdikcə azalması, özəl, pullu çimərliklərin isə əksinə, sayının artması problemi məsələ olaraq qalmaqdadır. Baxmayaraq ki, Bakı Şəhər İcra

Hakimiyyəti (BŞİH) Ticarət və Xidmət Departamenti paytaxtdakı çimərlik ərazilərinə və sahilə zonalara girişin pulsuz olması barədə dəfələrlə açıqlama verib. Çox az hallarda özəl çimərliklər bu qaydaya əməl edir. Bu azmış kimi, özəl və ictimai çimərliklərə nəzarət

edənlər qanunsuz olaraq öz məkənlərinə qapılar, şlaqbaumlardan yerləşdirir. Nəticədə ictimai çimərliklər gözlə görünəcək dərəcədə azalır və istirahət etmək istəyənlər məcbur olaraq özəl çimərliklərə üz tutur. Yarlanmış ictimai narazılığı nəzərə alaraq, departament bu günlərdə Şıx çimərliyi ərazisində monitorinq aparıb və buradakı 9 məkənda olan qapıları, şlaqbaumlardan götürüb. Və bir daha sahibkarlara xəbərdarlıq edib ki, çimərlik ərazilərinə giriş pulsuzdur, əhəli-dən yalnız xidmətə görə pul almaq olar. Qeyd edək ki, hələ 2017-ci ildə Bakıda 6 özəl, 6 ictimai, Xaçmazda 2 özəl, 2 ictimai, Lənkeranda 2 özəl, 1 ictimai, Astarada 1 özəl, 1 ictimai çimərliklərin yaradılması planlaşdırılırdı. Lakin göründüyü kimi, hələlik bu məsələ öz həllini tapmayıb.

Az sayda olan ictimai çimərliklərə gəldikdə isə bir fakt ki, belə çimərliklərin ekseriyyətində təmizliyə riayət olunmur, bu məsələyə nəzarət edilmir.

Mövzu ilə bağlı Azərbaycan Turizm Assosiasiyası sədrinin müşaviri Müzəffər Ağakərimov "Yeni Məsavat"a danışdı: "İlk növbədə xatırlatmaq istərdim ki, ölkə prez-

dentinin ictimai çimərliklərlə bağlı 2017-ci ildə sərəncamı var. Həmin sərəncamda hər şey tam şəkildə qeyd olunub. Lakin təəssüf ki, bu qaydalara əməl olunmur. Ümumiyyətlə, çimərlik turizmi kütləvi turizmin inkişafında böyük rol oynayır. Bu səbəbdən ilk növbədə aparıcı turizm qurumu bu barədə məsələ qaldırılmalı, nəticə əldə etmək üçün konkret təkliflər önə sürməlidir. Çimərlik turizmini inkişaf etdirəcək, ölkəmizə Gürcüstandan, Rusiyadan turistlər cəlb edə biləcək. Beləliklə, çimərlik turizmini inkişaf etdirmək üçün digər ölkələrin, o cümlədən Türkiyə, Fransa, İspaniya təcrübəsindən nümunə götürməliyik.

Əsas məsələlərdən biri çimərliklərdə sanitariya qaydalarına riayət edilməsi ilə bağlı olmalıdır. Çimərlik sahillərində təmizlik işləri aparılmalıdır.

Və ən əsası, çimərliklər pulsuz olmalı və bu qaydanı pozanlar ciddi şəkildə cəzalandırılmalıdır. Çünki hər kəsin çimərlikdə çimmək haqqı var. Bütün çimərliklər pulsuz olmalı, yalnız əlavə xidmətlər üçün pul alınmalıdır. Hər kəs dənizə pulsuz girməlidir".

□ Xəlilə GƏRAY, "Yeni Məsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 138 (7308) 2 iyul 2019

Bunları bilirsinizmi?

- * Siçovulu qıdıqladıqda ultrasəs diapazonunda qəhqəhə çəkir.
- * Zürafənin bədənindəki xallar insan əlindəki barmaq izi kimi nadirdir...
- * Florida ştatı İngiltərədən böyükdür.
- * Koala günün 18-22 saatını yatır.
- * Yer kürəsində yaşayan orqanizmlərin 70 faizini bakteriyalar təşkil edir.
- * İnsan həyatı boyu 6 filin çəkisi qədər qida qəbul edir.
- * Foxsonn zavodunda hər iPhone4-ün hazırlanması üçün 5 saniyə gedir.
- * Mars atmosferi orta hesabla 95 faiz karbon qazından ibarətdir.
- * Gecədən qorxma niktofobiya adlanır.
- * Ulağın gözü elə yerləşib ki, o, 4 ayağının hamısını görür.
- * İnsan həyatı boyu təqribən 1000 dəfə dərisini dəyişir.
- * 87 mindən çox amerikalı orqan transplatasiyası növbəsindədir.
- * İnsanın ağızında 40 min bakteriya olur.
- * Orta hesabla uşaqlar gündə 400, yaşlılar isə 15 dəfə gülür.
- * Hər 5 nəfərdən ikisi ilk sevgisi ilə ailə qurur.
- * Qadınlar avtomobili kişilərdən yaxşı park edə bilər.
- * Qadınların 90, kişilərin isə 75 faizi ictimai tualetdən istifadə etdikdən sonra əllərini yuyur.

340 kilo idi, 70 kiloya düşdü

ABŞ-ın Tennessee ştatının Feyetvill şəhər sakini olan qadın 340 kilo olduğu halda 5 dəfə arıqlayıb. Bu barədə "Daily Mail" nəşri yazıb. Milla Klark adlı qadın uşaqılıqdan bəri piylənmədən əziyyət çəkirmiş. Ərə gedəndə onun çəkisi 180 kilo oldu, amma ilk uşağının dünyaya gəlişindən sonra 220 kiloya çatıb. Ayağında limfedemalar böyüməyə başlayanda durumu daha da pisləşib və qadın yatağa bağlı vəziyyətdə həyatına davam etdi. "Mən iki ildən artıq müddətdə dörd divar arasına məhkum olunmuşdum. Bu zaman ərzində bir dəfə də olsun yataqdan qalxmadım. Bacardığım yeganə iş yemək və yatmaq idi".

Onun uşaqları hər gün sübhədən oyanıb, bir yerdə analarını yuyundurmağa çalışırdılar. Çünki o, həmin vaxt 340 kiloya qədər artmışdı. Üç il bundan öncə bariatrik cərrah Yunan Novzaradan Klarka kömək etməyə razılaşıb. Onun arıqlama proseduru My 600lb Life realiti şousu üçün çəkilib. Öncə qadın müstəqil şəkildə 45 kilo atmağa nail olub. Məhz bundan sonra onu əməliyyat edib, limfedemasını kənarlaşdırmağa biliblər. Klark əvvəlki kimi 300 kilo çəkiddə olub, amma bu dəfə özü yatağından müstəqil şəkildə ayağa durub.

Növbəti 3 il ərzində isə qadın 3 dəfə bariatrik əməliyyat keçirib. Müalicənin sonunda onun çəkisi 70 kiloya qədər düşüb.

Dünyanın ən uzun "şparqalka" sı tapıldı

Kiyevdəki Taras Şevçenko adına Universitetin tarix fakültəsinin tələbəsi uzunluğu 180 santimetr olan şparqalka hazırlayıb. Bu barədə fakültənin keçmiş müəllimlərindən biri olan Yevgeniy Maqda facebook səhifəsində yazıb.

O qeyd edib ki, hazırlanan bu "yardımçı" "Avropa və Amerikanın 1861-1918-ci illər yeni tarixi" imtahanı üçün nəzərdə tutulub. Maqda əlavə edib ki, bu fakt 10 il əvvələ aiddir: "Bu, sizin üçün google-da axtarış verməyə bənzəmir", - o gülürək yazıb.

2018-ci ilin noyabrında

isə sosial şəbəkə istifadəçiləri bir neçə qatlı şparqalka hazırlayan şagird barədə foto və faktları yaymışdılar.

Yaponlar 33 illik fasilədən sonra balina ovuna çıxıblar

Yapon balıqçılar 33 illik fasilədən sonra dünyanın ilk dəfə hökumətin icazəsi ilə ticari balina ovuna çıxıb. Balıqçılar dekabrın sonuna qədər ümumən 227 balina ovlayacaq. Yaponiya keçən il balinaların nəslinin qorunması üçün 1986-cı ildə ticari ov yasağı gətirən Beynəlxalq Balina Ovçuluğu Komissiyasından çıxdığını açıqlamışdı.

1961-ci ildən bu günədək komissiya üzvü olan Yaponiya beynəlxalq təbiəti qoruma təşkilatları və balina ovuna qarşı olan ölkələrin etirazlarına baxmayaraq, elmi məqsədli balina ovuna davam edirdi. Daha sonra bu heyvanların ətinin satıldığı iddia olundu.

Yapon balıqçıları An-

tarktidada keçən il çıxdıqları və mart ayında sona çatan son elmi məqsədli ovlarda toplam 333 balina öldürmüşdülər. "Shepherd" adlı beynəlxalq təbiəti qoruma təşkilatına görə, Yaponiya 1986-cı ildən bu günədək hər il orta hesabla 1000-ə qədər balina ovlayıb.

Facebook həm kökəldir, həm borcları artırır

Kolumbiya Biznes Məktəbi və Pitsburq Universitetinin ortaq araşdırmasına görə, sosial şəbəkədən istifadənin artımı istifadəçilərin bədən kütlə indeksini pozur və kredit kartı borclarını artırır. İstehlakçı davranışları üzrə mütəxəssisləşən "Consumer Research" jurnalının son buraxılışında yer alan araşdırmada göstərilib ki, facebookdakı yoldaşlarını tez-tez təqib edən istifadəçilərin ani olaraq özünə inamı artır. Bu artım istifadəçinin özünə nəzarətini azaldır və sosial şəbəkədə daha çox vaxt keçirdiyi üçün bədən kütlə indeksi və kredit kartı borcları artır.

Bədən kütlə indeksinin pozulmasına səbəb isə sosial şəbəkəyə aludə olan şəxsin qidalanmasına lazımı qədər önəm verməməsidir. Amma sosial şəbəkədən asılılıq ciddi xəstəlik sayılır və insanı bu asılılıqdan qurtarmaq siqaret, narkotik kimi digər zərərli vərdislərdən xilas etmək qədər çətindir.

Çox dildə danışmaq xəstəliyi sağaldır

Son aradırmalardan məlum olub ki, birdən artıq dildə danışmaq bir sıra beyin xəstəlikləri riskini azaldır. Hindistanda aparılan tədqiqatda 240-ı alzaymer xəstəsi olmaqla, 66 yaşlı 650 nəfər iştirak edib. İştirakçılardan 391 nəfəri 2 və ya daha artıq dildə danışan insanlar olub. Alimlər müəyyən ediblər ki, bu insanlarda alzaymer xəstəliyi (yaddaşsızlıq - red.) 1 dildə danışanlarla müqayisədə daha gec - 4.5 il sonra başlayır. Təhsil səviyyəsinin araşdırmaların nəticələrinə təsiri olmayıb.

Tədqiqatın həmmüəllifi Tomas Bakın dediyinə görə, müxtəlif dillərdə danışan insanların beyinləri sözlər və ifadələr arasında seçim etməyə məcbur olur. O, beyin konsentrasiyasının beyin xəstəliklərinə meyilliyyəti azaltdığını bildirir. Alimlər müəyyən edib ki, 2-dən artıq dildə danışmağın müsbət nəticəsi olmayıb.

Araşdırmalar həm də hallusinasiya ilə müşayiət edilən demensiya progressiv beyin xəstəliyinin (ağlın azalması - red.) başlama prosesini gecikdirmədiyini göstərib. Tomas Bakın dediyinə görə, dillərin hansı yaşda öyrənilməsi əhəmiyyət kəsb etmir. O bildirir ki, dil öyrənilməsinin yaşdan asılı olmayaraq faydası böyükdür. İkidilliliyin demensiyaları gecikdirməsi hətta savadsız insanlarda da müşahidə edilib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.050